

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJAK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre; 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A tuberkulózis és gümőkór-irtás kérdéséhez. <i>Monostori Károly</i>	277
A fertőző betegségekről és az azok elleni védekezésről. <i>Betegh Lajos</i>	278
Kísérletek a sertésvész ellenes szerummal. II. <i>Gerendy István</i>	279
Szemelvény: A lóhere-magvak termőhelyének megállapítása. <i>B. S.</i>	280
Kisebbszakközlemények: A vad murek nemesítése. — Máktermelés. — A legtermékenyebb élősövény. — A tiszta víz mérgező hatása. — Fiatal vörös borok. — A hamis kávé felismerése — Gipsztrágyát a retekre. — Élősdiek a szárnyasokon. — Külső élősdiek elpusztítása. — A nyulak betegsége	281
Irodalmi szemle: Hazai lapokból. <i>T. M.</i>	281
Külföldi lapokból. <i>S.</i>	282
Vegyes közlemények	282
Közgazdaság, üzlet, forgalom	284
Hirdetések	

A tuberkulózis és gümőkór-irtás kérdéséhez.

Az „Erd. Gazda“ f. évi 16 ik számában hasonló czimen megjelent közleményem arra a hiedelemre készíthet akárkit is, hogy talán tervbe van véve minálunk is a tuberkulinra reagáló marhák tömeges és kérlelhetlen kiirtása s azért verem én félre avval az amerikai dologgal a harangokat. Ilyen irtás minálunk tervben nincs s az illetékes szakforumok felfogását ismerve, kétségtelen, hogy nem is lesz. Én pusztán tüzetesen megfontolandónak jeleztem azt a kérdést, hogy nem jobb-e arra az álláspontra helyezkedni, amelyet az amerikai lap mutogat, mikor kijelenti, hogy: „A tuberkulint egy diagnosztikai szernek tartjuk mi is és elismerjük, hogy egyes esetekben annak igénybe vételére rá lehet az ember utalva; de mi nem látunk benne oly szert, amely biztos ujmutatást szolgáltatna s feljogosítana arra, hogy a reá reagáló állatokat minden további gondolkodás nélkül kiirtsuk.“ Hanem tehát irtsuk ki azokat, amelyek gondos vizsgálásra egyéb jelekből s nem a tuberkulin próbából gümőkórosoknak ítéltetnek s emellett egészségügyi intézkedéseket tegyünk a betegség tovább terjedésének megakadályozására.

lyos, de arany szavak ezek, amelyek *tüzetes megfontolást* érdemelnek.

Ha nem lehet vele (t. i. a tuberkulinnal), hát akkor nélküle, vagy ellene, de tenni kell! Igen sajnálatos volna és végzetessé válhatna, ha a tuberkulinhoz való ragaszkodás miatt esnék el a más formájú védekezés és sürűben kellene olvasnunk az oly híreket, aminő pl. az „Erd. Gazda“ idézett 16-ik számában a k-monostori pinzgauai tenyészet felozlatásáról szóló.

Mint hogy régen volt s feledésbe mehetett, legyen szabad a tuberkulózis nélküli védekezésre vonatkozó felfogásomnak újra kifejezést adnom.

1. Az általunk és az állatorvos által megejtett elfogulatlan és tüzetes vizsgálat után egészségesnek talált állományt különítsük el a betegnek és gyanusnak talált állománytól s kezeljessük e két állományt egymástól függetlenül, minden tekintetben külön.

2. A betegeken, irgalom nélkül, még nagyobb veszteség esetén is, mihamarább adjunk tul és pedig lehetőleg feljavítván azokat, vágóhidon értékesítsük.

(Igen is vágóhidon, mert, a most szélében uzualis eljárás, hogy tenyészmahaképpen másnak adjuk el a tuberkulózisra gyanus, vagy a tényleg beteg állatokat, kitűnő eljárás arra, hogy a bajt a szélrózsa minden irányában szétterjesszük és saját istállónkba újra visszahurcoljuk.)

3. A gyanus példányokat is csak addig tőrjük, míg nagyobb károsodás nélkül adhatunk túl rajtuk.

4. Beszerzéseknél kutassuk ki jól a forrást, vizsgáljuk meg jól az individuumot s állítsuk azt, ha gyanutlan, az egészségesek mellé, de azoktól deszkafallal mégis elkülönített helyre, gyanu esetén pedig a gyanusok csoportjába.

5. Minden borjut csak egészséges tehéntől eredő tejjel itassunk; a hol a tüzelő anyag olcsó, ott a gyanus állatok tejtét is fel lehet erre használni forralás után.

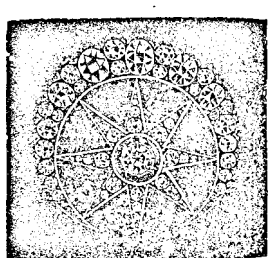
6. Rosszul fejlődő, köhécselő borjun azonnal adjunk túl.

7. Fekessünk súlyt összes állatkezelésünkben az egészségtan szabályaira s különösen juttassuk sok szabad levegőhöz állatainkat és ne zsaroljuk fejéssel tulon-tul teheneinket.

8. Tartsuk gümőkórosnak az oly állatot, amely folytonosan borzas, száraz, feszes bőrével, lázadó, szárazon, erőtlenséggel köhécselő, sovány s a melynek bárhol is a testén mirigy-daganata van.

9. Tartsuk gyanusnak az olyan marhát, amely nem különben borzas s bár ritkán, de

Sárga János Ékszerész és órász.
KOLOZSVÁRTT,
Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő ékszerekből, Arany, ezüst, acél, nikkal fali és ébresztő órákból.
Készít új ékszereket a legjobb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.
Részletfizetésre kedvező feltételek mellett.

SÁRGA GERGELY
fehérenemű-, vászon- és férfi divat raktára
Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca
(Bellhid-utca) 8. szám.
Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a tavaszi időnyre dűsan felszerelt
RAKTÁRAMRA,
u. n. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehéreneműk, fehér és színes asztalneműk, Chifonok, Creasz holandi és rumburgi vásznak, ágy- és asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Valódi színtartó mosó kelmék, új zefír, kreton és batizst. Keztyűk, harisnyák, Nap- és esőernyők.
Middőn a n. é. közönség szíves pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni, hogy nálam a legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerepelnek.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
Vagyok kiváló tisztelettel
SÁRGA GERGELY
KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 8. szám.

A Bang-féle védekező eljárás behozatalával ezt tervezik az illetékes körök is avval a különbséggel, hogy az eljárást a tuberkulózisra alapítják. Ugy látszik, ez a botlófája a különben rendkívül figyelemre méltó Bang-féle védekezésnek s én azt hiszem, hogy ezen semmiképen se szimpatikus résznek elhagyásával is lehetne a Bang-féle eljárást általánosítani hazánkban, a gümőkór-irtás nagy hasznára.

Mikor a tuberkulózis védekezésének kérdése az orsz. magy. gazd. egyesületben tárgyalatott, sok aggály merült fel s mint akkor, úgy jóval az előtt és ma is, sok aggályom volt és van ebben nekem is; de akkoron mégis úgy nyilatkoztam, hogy bátran rábizhatjuk a választást a magyar gazdaközönségre. El voltam készülve, hogy ez a közönség azokba a súlyos feltételekbe csak igen szorványosan fog bele menni, hanem igenis hajlandó lesz küzdeni oly módon, amint 3 év előtt az „Erd. Gazda“ szeptemberi füzetében előadtam. Nem tudom megítélni, hogy történt-e s mi minden történt ily irányban azóta, de ha a jelek nem csalnak, a tuberkulinnak híveket szerezni rendkívül bajos. Felmerül hát az a kérdés, hogy nem jobb-e a tuberkulin *elajtésével* valamint *tenni* a védekezésre, mint a *tuberkulinhoz való ragaszkodással* nem tenni semmit.

Ezért mondtam én a szóban forgó amerikai dolgot, közölve azt, hogy nem csak sú-

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**
(92) **Vitrolin.**
A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.
Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.
Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.
Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.
Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében.

kivált reggeli kihajtásnál és itatásnál szárazon köhint, melynek tejhozama nagy ugrásokat mutat, mely nehezen fogamzik, elvetél, vagy ürrekedési dűbben szenved.

10. Amely állat ezen két előbbi pontban felsorolt főbb, és a laikus által is felismerhető jeleket nem mutatja, azt egészségesnek tartjuk.

Mindezeknek végrehajtása a tenyésztőre súlyosabb terheket nem ró; ez az eljárás részleteiben nem megy a lehetetlenség és kivihetlenség határáig s nem vág oly keservesen a tenyésztő minden érdekébe, mint vág a tuberkulinozással kapcsolatos eljárás és bizonyos számbavehető sikerhez mégis elvezet; mert végre is a nyilván beteg s nem az az állat veszedelmesebb, amely életében semmi tünetet se mutat s halála után agyvelejében vagy csontjában kell és lehet csak a tuberkulomat feltalálni. Pusztuljon hát a föld színéről igenis és ne terjessze a betegséget a nyilván beteg, de ne pusztíttasson meg gondolatlanul az olyan, amelyet a szakember egészségesnek ítél, bár a tuberkulin betegnek jelez.

Marhatenyésztésünk érdekében nyomatékosan azon tiszteletteljes kéréssel kell a földművelésügyi miniszter urhoz fordulnunk, hogy ha másképp nem lehet a tenyésztőt a tuberkulózis elleni védekezésnek megnyerni, méltóztassék megnyerni a tuberkulinozás eljétségével. Avval kétségtelenül meg lehet és meg is kell nyerni, mert a veszély nagy nemcsak oly irányban, hogy a baj a nyugoti marhák között hova tovább harapódik s a magyar darvas marhát is mindinkább fenyegeti, hanem abban az irányban is, hogy a nyugoti marha tenyésztésétől oly területeket is megfoszt, amely területeknek ez a marha valószínűleg életkérdése, prosperáló gazdálkodási ágazata még a jelenlegi gümőkóros viszonyok között is, hogyne hát e kalamitás korlátok közé szorítása esetén.

Korlátok közé szorítása esetén, mondom, mert végleges kiirtása a gümőkórságnak emberben és állatban egyaránt lehetetlen s korlátozása is csak úgy lehetséges igazán, ha ellene egészségügyi fegyverekkel folytonosan, szakadatlanul küzdünk s legmodernebb kiválmainkat az állatok hasznosításában, különösen a tejtermelés terén mérsékeljük.

Az, hogy nyugoti marhatenyésztésünkkel a tuberkulózis garázdálkodása miatt felhagyjunk, szintén nagy megfontolást érdemel. Ha valaki, én az vagyok, aki a magyar darvas marhában sokat lát, attól a jövőben sokat remél; de a miképpen soha se voltam, úgy ma se vagyok ellensége, sőt barátja vagyok a nyugoti marha tenyésztésének is, ha az kellő, kedvező viszonyok között, tökéletes szakértelemmel, a hasznosításban megfelelő mértéket tartva, a természet szerény határait tulságosan át nem lépve üzetik. Mert e hibák elkövetéséből magyarázom itthon és külföldön azt a sok egészségügyi kalamitást s meg vagyok győződve, hogy ily hibák elkövetése esetén magyar darvas marhákkal is oda jutnánk, a hol a nyugotival vagyunk. Mert arra csak gondolni is, hogy a darvas marhát, ha tulságosan modernizáltatják, se fogja a gümőkór és más hasonló kalamitás ellepni, nagyon tévesztett dolog s azért hangsúlyoztam én többször is már, hogy a darvas marha modernizálásában mindent szabad és lehet áldozni és feláldozni, csak az egészséges, rezisztens szervezet nem.

Áldozunk hát valamit a nyugoti marha nemességéből, tulinomított, kényes mivoltából; vigyük azt közelebb a természethez, ha nem is oda, ahol a pusztai darvas marha van s meg leszünk avval is igen jól, ha a kalamitások elleni védekezést egyébképp se hanyagoljuk el. S a gümőkór elleni védekezés elhanyagolása különösen nagy vétség levén, lássunk ahhoz hozzá, ha már másképp nem lehet, bár úgy, ahogy én mondom.

Monostori Károly.

A fertőző betegségekről és az azok elleni védekezésről.

Igen gyakran hallunk és még többet olvasunk a fertőző megbetegedések okozta nagymérvű anyagi károsodásokról, melyek úgy az állattenyésztőt, mint a mezőgazdát koronként igen érzékenyen sújtják. Mindazonáltal ellenük csak védekezni tudunk, de velük sikeresen megküzdeni mai tudásunkkal és a mai viszonyok mellett még nem. Sokan kérdezhetik, hogy miért nem? — Az „ok” a betegségek okozóiban rejlik s mielőtt az azok elleni védekezésről egyet-mást elmondanék, jó lesz azok természetével megismerkedni, hogy később, a midőn az eredményes védekezésről szövegek, annál inkább méltathassuk nagy horderejét.

A fertőző megbetegedések okozóiban apró, parányi élő lényeket ismert fel az orvosi tudomány, melyek a föld területének minden parányi részletében és a mérhetetlen tömegű tenger- és folyóvizekben megmérhetetlenebb mennyiségben élnek. Ezek a parányi lények a természet háztartásának igen fontos, mondhatni nélkülözhetetlen kellékét képezik, olyannyira, hogy azok nélkül bizonyos élő lények egyáltalában nem is létezhetnének, sőt maga az ember sem.

És mégis azt látjuk, hogy ezek a végtelen parányi lények, melyek az élet nagy konyhájában oly fontos szerepet játszanak, bizonyos körülmények között nagyon veszélyesek, — gondoljunk az emberi cholera, pestis vagy fekete halálra — és érzékeny károsodásokat okoznak.

Ennek a látszólagos ellenmondásnak megvan a maga természetes és kétségtelen igaz oka. A buvárkodó természettudományoknak sikerült hosszas vizsgálat után megállapítani, hogy ezen apró lények (melyeket gombáknak vagy *bakteriumoknak* nevezünk) egymáshoz úgy alakra, mint nagyságra nagyon hasonlóak, mindazonáltal életműködésük eltérő s e szerint szerepük, hatásuk nemcsak önmagukra, hanem a magas fejlettségű emlős állatokra is eltérő, más szóval: az egyik nélkülözhetetlen alapanyaga, előidézője az életműködésekhez szükséges vegyi folyamatoknak, míg a másik, daczára végtelen apróságának, legerősebb mérge, megrontója a legtökéletesebb fejlettségű szervezet életműködésének.

Ezek a gombák — úgy a betegség okozók, mint a hasznosok — ha kellő nedvességben és egyesek megfelelő hőmérsékletben és talajban vannak, igen rövid idő alatt milliárdokra szaporodnak fel és így részint tömegök, de másrészt és főleg a betegség okozók még bizonyos erős és gyorsan ölt mérgek termelése által válnak veszedelmesekké. Már pedig fejlődésüknek ezen feltételeit az állati szervezetben a legkedvezőbb arányban megtalálják s ha bejutnak a fejlődésükre alkalmas helyre, a vér, vagy általában a nedvkeringésébe, rövid idő alatt légiókban lepik el azt s a szervezet nemesebb részeibe jutó méreg csakhamar kifejti hatását.

Hogy valamely fertőző képességű gomba veszedelmessé lehet, az több körülménytől függ:

1. hogy végtelen apró, hogy ennélfogva minden tárgyon, eszközön rajta lehet;
2. hogy a szervezetből kikerülve, — akárminemű váladékkal is, abban életképességét még igen sokáig megtartja;
3. hogy minden tárgy, eszköz, sőt maga az ember és ruhája, az állat és ennek minden része, víz, szél, a madarak és mindennemű rovarok terjesztésének szolgálatában állnak.

Ezen körülményből másrészt az is kiviláglik, hogy minő sokféle módon terjedhet valamely fertőző megbetegedés, minő sok oldalu az a lehetőség, hogy valamely fertőző megbetegedésből ugyanazon természetű járvány fejlődjék.

Épen ezen oknál fogva kell a fertőző betegségben elhullott állatok hulláját szabályszerűen elásni, nem pedig néhány kapa földet

rádobva, a megsemmisülésre bízni, vagy folyó vagy patak vizébe dobni, vagy például a baromfi cholera hullát a cigánynak oda adni, mert épen ezen nem megfelelő módon elásott vagy ártalmatlanná tett állatok hullája szolgáltatója az újabb és újabb megbetegedésekhez a bőséges fertőző anyagot. Ez a lényegtelennek látszó körülmény vezetett már sok gazdembert a legszomorúbb anyagi körülmények közé és mégis nagy a vétkezők és hitetlenek száma.

Pasteur ide vonatkozó kísérletei közben lépfenés és gümőkóros hulladarabot helyezett egy virágcserep alsó részébe; ezt földdel betakarta és a földbe néhány földi gilisztát tett. Néhány nap múlva a felszínre került férgeket megvizsgálta és szervezetök minden része tele volt a lépfenés és gümőkór okozóival. Az ilyen fertőzött férgek különösen langyos eső után ezreivel kelnek a földből, a dögterekről is vándorútra, mindenütt terjesztvén bélsarukkal a fertőző csirákat. Hasonló esetet volt alkalmam észlelni a bivalyveszre vonatkozólag, melynél a hús- vagy döglégy (*musca vomitoria*) és a zöld fényű hullalégy (*lucilia caesarea*) sok ezer pondrója olyannyira fertőzött egy havasi legelőrészletet, hogy mindaddig, míg csak azon területen a bivalyak átjártak, mindig voltak szörványos bivalyvesz elhullási esetek. Az ilyen módon fertőzött terület csak több évig való pihentetés után válik ismét használhatóvá legeltetésre.

Mint a fertőző betegségek igen veszedelmes terjesztőit, a fentiekben kívül még a verébet, a szarkát és a patkányokat se hagyhatom szó nélkül. Különösen a sertésvesz és baromfi-cholera nagymérvű terjesztői ezek, mert daczára annak, hogy a beteg állatokat elkülönítjük, ezek sokszor ellenőrizhetlenül csempészik be a ragályt.

Talán ezek a gyakorlati életből vett esetek is jól megvilágítják, hogy miért olyan szigorúak az állategészségrendőri óvintézkedések és hogy miért kellene azokat pontosan betartani s végül, hogy azok a túlzottan tartott forgalmi korlátozások és költségesnek hirdett fertőztelenítési eljárások sem történnek minden alap nélkül.

* * *

Láttuk a fentiekben, miképpen betegszik meg a szervezet, mi az, a mi azt megbetegíti s hogy miképpen és módon válik valamely fertőző megbetegedés járványszerűvé; vessünk ezek után egy pillantást a mindennapi életben tapasztaltakra és vizsgáljuk meg azt, hogy minden esetben járványszerűvé fejlődik-e valamely ragályos betegség s ha igen, miért kell azzá fejlődnie, ha pedig nem, miben rejlik az ok? Ha valamely ragályos betegségben szenvedő állat szervezetéből származó akármily részt átviszünk egy másik egyedbe, az feltétlenül megbetegszik s ismételve ezen eljárást, a járvány mesterséges úton idézhető elő; de kifejlődik ez maga magától is, azonban nem mindig és minden betegségnél. Függ ez első sorban a betegség természetétől, a betegséget okozó gomba életképességétől, a szervezet ellenálló, vagy a betegségre hajlamosító képességétől és még más mellékkörülményektől.

Igy vannak fertőző betegségek, melyek csak bizonyos állatfajt betegítenek és ennek ragályanyagával még mesterségesen is eredmény nélkül fertőzünk; a ló vagy szarvasmarha nem betegszik meg orbánczban vagy sertésveszben, míg vannak betegségek, melyek minden állatfajra ugyszólván egyformán végtelen kimenetelűek, minő pld. a gümőkór, lépfenés, veszettség. Hogyha tehát különböző állatfaj van egy közös istállóban, akkor valamely betegségben vagy csak egyesek betegszenek meg, vagy mind megbetegszik, a betegség időzött természetétől; mert ugyanazon fajta állatokat a betegség valamennyit megtámadhatja. Azt is észleljük, hogy valamely betegség fellép ugyan, de anélkül, hogy nagyobb kárt okozna, megszűnik. Ez két okból

származhatik: vagy a gombák csökkent életképességéből, vagy a megbetegedett állat szervezetének ellenálló képességéből.

Azt említem fentebb, hogy valamely fertőző betegség egy és ugyanazon fajta tartozó állatot, pl. sertést megbetegít, ilyenkor némelyik a falkából elhull, viszont mások teljesen egészségesek maradnak. Hogy értelmezendő ez? Talán ennek a szervezetébe ugyanazon betegítő gombából nem jutott? Nem valószínű, sőt biztosan jutott. azonban, hogy mégis egészségesen maradt, annak oka a szervezet ellenálló képességére vezetendő vissza. Hogy ez a bámulatos tulajdonság miben rejlik, azt abszolút határozottsággal megfejtani ez idő szerint nem tudjuk; azonban számos kísérlet alapján, a melyet e kérdés tanulmányozása végett végeztek, egy látszik, hogy a szervezet maga ugynevezett ellenmérgeket termel, vagy a mint legújabb vizsgálatokból következtetni lehet, a vérsavónak van ez a bacterium öltő képessége, továbbá a fehér vérsejteknek, melyeknek hatása alatt a gombák nem fejlődhetnek, illetve a fehér vérsejtek magukba kebelezik őket s a szervezetet ha meg is betegítik, ez csak azért történik, mert a szervezet lassan képes őket megsemmisíteni, vagy kiküszöbölni, vagy egyáltalában nem.

Hogy valamely állat bizonyos fertőző betegségben miért nem betegszik meg, pl. a kutya mirigykorban, vagy a szarvasmarha takonykorban, ez jórészt a szervezet eme tulajdonságának tudandó be, másrészt annak, hogy a vérsavó vegyi összetétele az állat életében tartalmaz oly vegyületeket, melyek mellett a kérdésben levő gomba vagy csak satnyán nő és anélkül, hogy a szervezetet megbetegítené, elpusztul, avagy egyáltalában nem fejlődik.

Ime látjuk ezekben a természetes védekezési módok legkifejezettebb alakját. Azonban az orvosok ellesték a szervezet fenti tulajdonságát és ezt ki is használják a fertőző betegségek elleni védekezésben.

Rájöttek ugyanis arra, hogy bizonyos betegségek kiállása után, az állat ugyanabban a betegségben, a felgyógyulástól számított hosszabb-rövidebb idő múlva még egyszer nem betegszik meg a természetes, sőt a mesterséges fertőzés után sem, mint pl. a ragadós száj- és körömfájásnál vagy veszettségnél. Továbbá azt tapasztalták, hogy ha ilyen állat vérenek savójával előzetesen beoltják az állatokat és aztán mesterségesen fertőzni akarják azokat, vagy csak mulékonnyan, vagy egyáltalában nem betegszenek meg. Azt is tapasztalták, hogy a fertőző betegséget okozó gombákat mesterségesen tenyésztve, vagy nagyobb hőnek kitéve, avagy más állatba átoltva szelidíteni is lehet és az ilyen gombával fertőzött állatok enyhe megbetegedés után a későbbi erőteljes életképességü gombák hatását is kibírják. Ezen jelenségeket úgy értelmezzük, hogy a gombák élete alatt termelődő mérgek a szervezetet mulóan megbetegítve, egyszersmind bizonyos mennyiségben lerakodnak a szervezetben — egyesek újabb ellenmérgek keletkezését tételvezik fel — és egy újabb fertőzés esetén a szervezetbe került gombák az elődeik termelte mérgek által megsemmisíttetnek, azaz mint mondani szoktuk, a szervezet „immunnissá” válik.

Ez képezi az orvosi tudomány legnagyobb sikereinek egyikét s most minden betegségre nézve, — hasonló elveken alapuló elmélet után — ezt az eljárást követi ez idő szerint kisebb-nagyobb eredménnyel. Hasonló indokok vezérlelnek ma minket is, midőn a sertésvész, lép-fene, orbáncz, ragadós száj- és körömfájás stb. ellen oltunk. És erre még egy másik kísérleti eredmény is feljogosít. Ugyanis azt tapasztaljuk, hogy bizonyos betegségen átment állat ivadéka ugyanazon betegség ellen teljesen, vagy részben immunis, ellenálló.

Ezek alapján, valamely fertőző megbetegedés ellen küzdhetünk mesterséges oltással, felhasználhatjuk a természet szolgáltatta örök-lési ellenálló képességet és végül a mindennapi életből meritett tapasztalatot: az állat-

egészségrendőri óvintézkedések és forgalmi korlátozások alapkövét.

Ha az elmondottakra egy rövid pillantást vetünk, önkéntelenül is az a kérdés támad, hogy ha már valamely fertőző megbetegedés fellépett, minő eljárást kövessünk terjedésének ellenében?

Mihelyest valamely állaton a fertőzésnek csak gyanuját is vesszük észre, azonnal távolítsuk, különítsük el az egészségesektől, mert épen fenn láttuk, hogy hányféleképen és módon terjedhet a betegség épen fertőző volta miatt. Ezek után ha a helyi viszonyok engedik, kérjük ki sietőleg a szakértő véleményét, mert a betegség nemének természete szerint változnak az egyes óvintézkedések. Lehetőleg hassunk oda, hogy a beteg állathoz vagy állatokhoz csak a juthasson, a ki már egyszer érintkezett velők; ez aztán a többi, még egészséges állattal ne érintkezzék, mert ruhájával is közvetítheti a fertőző gombákat.

A beteg állat helyéről megfelelő fertőtlenítés után a trágyát azonnal hordassuk ki és vagy tegyük olyan helyre, a hol ártalmatlanná válik, vagy a mi legjobb, égessük el, hiszen nagy értéket úgy sem képvisel. Azután sűrűn oltott mézstejjel, vagy 5% carbolsavoldattal bőven locsoljuk meg a talajt, — és ezt nagyon ajánlom, — a jászol külső, belső felszínét és ha az egész pajtát nem is meszelhetjük le, legalább azokat a részeket kell lemeszeltetnünk, melyekkel a beteg állat érintkezett.

Tudom, hogy ez fáradságos dolog s nem szívesen teszik, mert időbe s néhol nagyobb összegbe kerül, de ha elmulasztják e durva vonásokban jelzett óvintézkedést, a következők erős bosszút állnak e mulasztásért.

Ezek volnának dióhéjban a mit előadni óhajtottam, melyek után talán világosabb képet kapunk arról, hogy minő elvek, tapasztalati tények és intenciók vezették az 1888. VII. t. cz. alkotóit akkor, midőn az abban foglaltakat oly szigorú tételben összegezték.

És nem mondok talán phrasist, midőn úgy nyilatkozom, hogy tételjeinek, pontjainak szigorítottabb alakja és még szigorubb végrehajtása hamarabb csökkentette volna a járványos bajok oly gyakori fellépését. Csak most, midőn az általuk okozott károkat mérlegeljük, tűnik szembe azoknak nagysága és hordereje, valamint szembe fog tűnni a sertésvész, gümőkór és ragadós tüdőlob okozta veszteség nagysága is még, ha majd végleges kiirtásukra kerül a sor. Ezek miatt óriási áldozatokat kell, illetve kellene jelenben meghozni, mégis mindennapi késedelem számtani haladvány arányában fogja nevelni, a később még karhatalommal is keresztül küzdendő írtási eljárás költségeit. S hogy ma a sertésvésszel ott állunk, a hol tényleg vagyunk, senkit se jogositson fel a statistika kedvező számadása a sertésvész mai kisebb elhullási arányt feltűntető kimutatásáról azt hinni, hogy javul a helyzet, mert ennek oka nem maga az elhullás kisebbségében — bár úgy volna! — hanem a hivatalos bejelentések nem teljesítésében van. A zárlatok kitartásába belefáradt gazdaközönségnek kell ismét felvennie a harcot és a szakembernek segédkezet nyújtani, mert a két hatalmas tényező külön-külön hiába küzd, hanem egyesült erővel mentheti meg nemzeti vagyonosodásunk legbiztosabb kutforrását, az állattenyésztést.

Betegh Lajos.

Kísérletek a sertésvész ellenes szérummal.

II.

A múlt évben az elválasztás után malaczaim, melyek szopós korukba anyjukkal együtt egyszer bevoltak oltva, ezek között újra kiütött a vész, de felváltva újra csak egyszer oltottam be őket, ekkor is elkésvé, mert az állami állatorvost kértem volt meg a szérum megrendelésére, de távollétemben elkésvé, tőle azt a választ nyertem, hogy ő nem teheti, mert a birtokos kell, hogy azt megrendelje,

minélfogva az egyszeri késő beoltással mégis 45% kárral megmenekedtem.

Ezen malaczfalkát a vész megszünte után két csoportra osztottam, a kisebbeket külön, a nagyobbakat is külön.

A kisebbek közé beszereztem 14 drb. telivér berkshire tenyészmalaczt. Eznn 60 drbból álló kis falkában körülbelül szeptemberben újra kiütött a vész. Előbb az orvos is azt hitte, hogy orbáncz és beoltotta mind a két falkát orbáncz ellen, de én már akkor biztos voltam, hogy nem orbáncz, hanem vész és megrendeltem a szérumot és így a kis falkát beoltattam egyszer.

A 14 drb. berkshire, mely akkor volt először, elkésvé, beoltva mind elpusztult, a többiből 16 drb. összesen 30 drb.

A legjobb felügyelet mellett is a kisebb falkából való malaczkok közül 1—1, a nagyobb 140 drbból álló talkába vegyült, minek következtében október vége fele ezek között is észre vevén a vész lappangását, ezeket rögtön beoltattam és pedig harmadnapra másodsor, mert két adag szérumot kértem.

Ezek nagyrészt alig észrevehetően át estek a vészen, az elhullás 5 $\frac{1}{2}$ % volt köztök.

Ezen esetek eléggé igazolják azt, hogy a kétszer egymásutáni oltás megfelel a várakozásnak, mert nem hiszem, hogy csak a véletlen, vagy valami ismeretlen körülmény folyhatott volna arra be, hogy épen a kétszeri beoltás alkalmával olyan kevés hullott el, ellenkező esetben az egyszeri beoltással nagyobb volt a vész által okozott kár.

De ezen esetekben is csak volt némi siker, mert több falkát tudok a hol a malaczkot egyszer sem oltották be és így alig maradt 5%, a többi mind elpusztult.

Még azt az esetet hozom fel, hogy a szopós malaczaim között egyszer sem lépett fel a vész, mit annak tulajdonítok, hogy a malaczkózó koczákat fiadzattás előtt három, tíz nappal a melyik pedig már fiadzott azt kis malaczával együtt oltattam be⁸. Megemlítésre méltónak tartok még egy esetet. 1897. novemberben volt vagy 14 drb. 10 hetes malacom éppen akkor valami 25 drb. 10 hónapos süldő között kiütvén a vész, de ezek is későre oltattak be, úgy, hogy alig maradt meg 5 drb. belőlök. Ugyan ekkor már a kis malaczkok közt is lappangott a vész, ezek is be lettek oltva egyszer; ezek közül 4 drb. hullott el. Az utóbbiakat kevés időközbe birtokostársamtól is fennmaradt szérummal legalább ötször oltottam be, ezek másodsor soha többé meg nem kapták a vészt.

Továbbá megemlíteni kívánom, hogy a sertésvész védekezésére nézve kiadott utasítás ellenére én és birtokostársam azt az eljárást követjük, hogy minden alkalommal, mint most a legutolsó esetben is midőn süldőink között kiütött a vész, azokat kétszer egymásután beoltattuk, az egészségeseket a betegekétől el nem választattuk⁹ csak a nagyobb betegek ápolattak külön, melyek a falkát nem kísérik, de a többi, a mely lábán húzta egy-két napig a betegséget, az együtt maradt, együtt evett a falkába, minélfogva a betegséget nagyon gyorsan megfertőzi az egész falkát és így rövid idő alatt az egész falka keresztül esik a betegségen, ellenesetben az elkülönítés által a betegség elharapódzását meg nem gátoljuk, csak a betegséget roppant hosszú időre kiterjesztjük éppen úgy, mint a marhák szájfájásánál¹⁰ az egész állományt beszoktuk oltani, hogy egyszerre essenek át a betegségen.

⁸ A malaczkózó koczákat beoltását, tekintettel az állatok zaklatására és döntésére, általában ajánlandónak nem tartjuk. Két élő fegyver ez.

⁹ Ezt sem ajánlhatjuk, különösen nem nagyobb állomány mellett, mert hiszen végre is a befertőzés lehetőségének megakadályozása a legajánlatosabb módja a védekezésnek.

¹⁰ Nem szabad a sertésvészt a ragadós száj- és körömfájáshoz hasonlítani. Ez egy heveny fertőző baj, mely minden nagyobb veszelelem nélkül szokott nálunk lefolyni és a nemesebb szervekben nem okoz életveszélyes elváltozásokat, míg a sertésvész többnyire ilyen elváltozásokkal és nagyobb arányú elhullással jár.

Én az említett kikölcsonözött szérummal együtt már körülbelül legalább 12-szer oltattam és volt módomban többféle kísérletezésekből egy néhányat közölni, nem ugyan azon nagy fontossággal, mint a „Gazdasági Lapok” M. F. Görbedről, ki szám adatilag közölte az elhullási eseteket, figyelemre méltó közlését nagy érdekléssel olvastam.

Több felsorolt oltási kísérleteinek egyike az utolsó oltási eredménye ragadta meg különösen figyelmemet; mire nézve azt a megjegyzést teszi, hogy a 173 drb 4 hónapos kontról malacza mind elpusztult és a beoltottakból is nagyon sok, de megjegyzi, hogy a kontról falkából 49 drb. odáig volt, hogy azokat ki szerette volna zárni, tehát ez úgy érthető, hogy a beoltás alkalmával malaczaik már nagyba fertőzve voltak minek következtében a vész azok nemesebb részeit különösen a tüdőt már annyira megtámadta és össze roncsolta, hogy tapasztalataim nyomán az így elkészített oltásnál azokra nézve már legkevesebb sikerét sem lehetett várni.

Ezen esetből is beigazolódik azon fentemlített állításom, hogy többnyire mindnyájan a védőoltást csak igen későn vettük igénybe és hogy a kellő várt jó eredményt el nem értük, azt nem a szérummal való védőoltás haszontalanságába, hanem a mi hibánk rovására kell felrótnunk.

M. F. további felsorolt kísérletezéseiből nem tudok nyomára akadni annak, hogy előbbi védőoltásait is elkésve eszközölte, de következtetnem kell azt, abból kiindulva, hogy az utolsó védőoltást is későre eszközölte és így feltehető, hogy előbbi védőoltásait talán még későbbre eszközölte, mert azoknál még sikertelenebb eredményt mutat fel.

Nehogy azt tétélezze fel rólam M. F. hogy neki rovom fel hibául, hogy későre oltattam, mert ezen hibákat nem magunknak tulajdoníthatjuk, hanem a sertésre felügyelőszemélyzetnek, a kik minden szigorú rendelkező daczára a vész kitörését eltitkolják vagy azért nem jelentik, mert azt egyelőre a lappangás idejében enyhébb más bajnak tekintik és így rendszeren ezekbe rejlik a hiba, hogy elkésve oltunk.

Végre pedig kijelenti M. F., hogy nem tör pácát a szérum felett, sőt azt hiszi, hogy ez a szer lesz az, melylyel gátat vehetünk a nagy károkat okozó bajnak és hogy még most nem az a minek lennie kell.

Ezen utolsó mondatára nézve saját kísérletezéseim után is azon figyelemre méltó tapasztalatra jutottam, — ha nem tévedek — hogy a szérummal való védőoltást, ha a maga idejében is csak egyszer használjuk, az hol kielégítő, hol kevesebb és némelykor alig felismerhető sikert mutat fel, mit részéről annak tulajdonítok, hogy bármennyi elővigyázattal és figyelemmel készítik a szérumot az állategészségügyi osztályban, az nem egyforma ellentálló képességet idéz elő, habár a sertés-vész egyenlő mérges hatással lépett fel, mert hallomás szeriut, ha igaz az, hogy a sertésanyagot a szérum készítésére a vidékről szerzik be¹¹ így ebben sem lehet tökéletesen megbizni, mert habár vizsgálat tárgyává is teszik, hogy vészes volt-e ez? Az állatorvos azt már biztosan felismeri, de nem tudom, hogy fel tudja ismerni azon esetet is, ha a sertés 5 vagy 10 héttel azelőtt volt a vészben¹², már pedig állatorvosoktól hallottam, hogy az a ser-

¹¹ A sertések állami felügyelet alatt álló telepen lesznek befertőzve és mikor a betegséghől minden beavatkozás nélkül természetes úton felgyógyulnak, akkor átszállítanak a savótermelő telepre. Tudunkkal ezen a telepen folyton 1000 sertés van rendelkezésre. Szerk.

¹² A boncolásnál lesz minden egyes esetben megállapítva, a belekben és egybeült található idült és jellegzetes elváltozásokból, hogy a leölt sertés vészsavója oltásra felhasználható-e? Ez az eljárás teljesen megbízható. Szerk.

tésanyag a legjobb, a mely azelőtt legalább 5 héttel volt beteg¹³.

Ha ezen eset meg nem czáfoltatik, akkor nem csalatkoznom azon feltevésben, hogy a különböző időben készített szérum nem mind egyenlő ellentálló képességet idéz¹⁴ elő és így annak lehetne tulajdonítani azt, legalább részben, hogy a védőoltás a fentemlített különböző sikereket eredményezi, de más részben annak is lehet tulajdonítani, hogy egyik sertésfalka edzettebb, mint a másik.

Ennek példakénti beigazolásával újra birtokostársamat hozom fel, a ki a védőoltást rendszeren a maga idejében használta, az egyszeri beoltással is alig volt egyetlenegyszer 20% vesztesége, a kétszeri beoltásai után pedig a kára nem is volt számbavehető, mint nálam, de a későre való egyszeri beoltással is az átlagos károm a multa nézve megközelítette az 50%; de meg vagyok győződve, ha nem elkésve oltottam volna, az átlagos kár különösen újabb eljárásaimmal, alig érte volna el a 20–30%.

Másoknál pedig a kik nem oltattak, az első időszakban sertéseik különösen malaczaik majd mind elhullottak,

Én és birtokostársam a kétszer egymásutáni védőoltásba már annyira bizunk, hogy tenyészsértés állományunkat sokkal magasabb számra emeltük fel, mint a multban. Jelenleg malaczaink nagy része elválasztható és még eddig egészségesek.

Összegezve a fent felsorolt különböző védőoltási eljárásaimat és ezek között kiemelve a kétszer esetleg háromszor egymásutáni sikeres védőoltásaimat, ezen irányban kérem gazdatársaimat, hogy jövőre a kísérletezéseket folytassák, azon utasítással, hogy a kik a kétszer egymásutáni oltást megkísérik, okvetlen hagyjanak kontról-malacztot vagy süldőt, de úgy, hogy ezeket is egyszer beoltsák, mert csak így tűnhetik ki a kétféle oltás között a különbség.

Az említett különféle védőoltásokat különösen a nagyobb sertésenyésztőknél állami állatorvos felügyelete alatt kellene megynként több helyen alkalmazni, mert csak akkor tűnhetik ki, hogy különösen a két-három nap időközbeni egymásutáni védőoltások milyen eredményt fognak mutatni¹⁵.

Ezen általam megkezdett kísérletezéseket már azon szempontból kellene folytatni, mivel az Eszéken készített új oltóanyag, mit az „Erdélyi Gazda”-ban olvastam, sertésenként körülbelül egy forintba kerülne.

Ezen oltóanyaggal pedig a sertéseket csak 5–6 hónapos korukban oltának be először, már pedig a malaczkok kis korukban vannak első sorban a legnagyobb elhullásnak kitéve, mert az általam felhozott néhány példa már elég reményt nyújt, hogy nagyobb korukban a kétszer egymásutáni oltás elég biztos eredményt ígér.

Ezeknek következtében én kétségbeejtő helyzetnek tartanám a nagyobb sertésenyésztő gazdákra nézve azt ha a kormány a szérum kiadását eltiltaná legalább addig, míg több helyt meggyőződnek, hogy bevalik-e egy a kétszer esetleg háromszoregymásutáni és a fiaztatás idejében alkalmazott védőoltási eljárásom.

A jelenlegi nehéz gazdasági viszonyok között egyedül a sertés hoz még valami jövedelmet, még akkor is, ha az állami szérummal való védőoltás mellett 30–40% kárt szenvedünk.

¹³ Nem az 5 hét itt az irányadó, hanem az, hogy tényleg szenvedett-e az állat sertésvészben és ha igen, hogy a gyógyulás mennyire haladt elő. Némely sertés pár hét alatt tökéletesen kigyógyul, mint a másik 8 hét alatt. Szerk.

¹⁴ Ez tény, de az okát nem lehetett még teljes bizonyossággal megállapítani. Szerk.

¹⁵ Sok adat van már erre nézve illetékes helyen összeállítva, melyek határozottan a kétszeri esetleg többszöri oltás mellett szólnak A Dr. Karlinski-féle eljárás mellett, melyet az E. G. 17-ik számában ismertettünk, talán már erre sem lesz szükség. Szerk.

Még ha tekintetbe vesszük azon észrevételeimet, mit legalább egy nagy vidéken tapasztaltam, hogy mióta a sertésvész fellépett, semmi másféle olyan ragályos betegség, mint torokgyík, szőrféreg stb., mely a multba elég nagy károkat okozott a sertésállományba, fel nem lépett s a mennyire figyelemmel kísértem ezen esetet a lapokban se olvastam, hogy ezen régi betegségek ezen idő alatt valahol pusztítottak volna; egyedül az orbánczot hallottam s így ha ezen különféle betegségek nemcsak ezen a vidéken, hanem az egész országban többé nem járványosak, abban az esetben a vész által okozható időnkénti kárt a maga idejében használható védőoltás mág jóval fogja mérsékelni s úgy tenyészthetünk sertést nagyban is, de ha ennek további kiadatását elrendeltetnék, azt tanácsolnám, hogy minden nagyobb tenyésztő hagyjon fel a nagybani sertésenyésztéssel, mert hogy mi gazdák állítsuk elő a szérumot a maga idejében, a mint némelyek mondják, az a lehetetlenségek közé tartozik. A drága új oltóanyaggal szemben pedig ha az a kis malaczkokat nem védi kis korukban, csak 5–6 hónapos korukban, abban az esetben nagyon várakozó állást kell elfoglalnunk.

Én nem értek az állatorvosi tudományhoz, de ha igaz az, hogy a vidékről szerzik be a szérum készítésére a sertésanyagot, a mi nagyon költséges és fáradságos dolog, s ha igaz az is, hogy annak a sertésnek a vére a legjobb a szérumkészítésére, mely a vészen azelőtt körülbelül 5 héttel átment, mire nézve én fent kételkedésemet fejeztem ki a felett, hogy ezt az állatorvosi tudomány is felismerje, úgy én a szérum készítésére nézve egy más módon procedendi eljárást ajánlanék, mit egy állami állatorvossal is közöltem, ki nézetemet pártolta; ezen eljárás mellett a szérum előállítás minden fáradságos és költséges utánjárás nélkül sokkal kevesebbe kerülne, mint az eddigi és a vészen átment sertésekről is biztos tudomással birhatnak arról, hogy azok éppen 5 vagy 6 heti időköz alatt estek át a vészen.

Szükség esetén ezen modus procedendi eljárást is közölni fogom, mit az olvasó, vagy a szakértő a fentebbiekből is következtetve kiigazodhatik, hogy az miként lesz lehetséges.

Balázstelke, 1899. április 26-án.

Gerendy István.

A lóhere-magvak termőhelyének megállapítása.

A lóhere-magvak termőhelyének megállapítása a kereskedésbe bocsájtott magból — bár sok nehézségbe ütközik, de rendkívül fontos a mezőgazdákra nézve. Ezért D. Sakellario a lehetőségig igyekezett megállapítani a különböző országokból származó lóhere-magvak ismertető jeleit. Az eredeti termőhely pontos megállapításához szükségesek az alap-mustrák, melyekkel adott alkalommal a kétes eredetű magvakat összehasonlítják.

A D. Sakellario megállapította ismertető jelek a következők az amerikai eredetűekre vonatkozólag:

1. A magpróba amerikaiak nyilvánítható, ha a küleme erre vall, vagyis legtöbbszőr apró szemű, világos színű s az alap-mustrával összehasonlítva, ahhoz teljesen hasonlónak találhatók, továbbá, ha benne Plantago Rugelii, Panicum capillare, Setaria viridis, Beauvar major, Trifolium repens, Thimothee burok nélkül, Cuscuta europaea L. magvai, egy-egy Cenchrus tribuloides L. mag és a Melilotus elegans magvai — Ambrosia artemisiae folia és Plantago aristata magvait már több éve nem találják az amerikai lóhere-mag között.

2. Ha ezek a tipikusan jellegző magvak hiányoznak ugyan, de jelen vannak az amerikai eredetre másodsorban jellegző burjánmagvak: Rumex obtusifolia L., Rumex crispus L., Echinochloa crusgalli L., Setaria glauca Beauv., Setaria viridis Beauv., Setaria italica Kunth stb., melyek Európában is honosak s

az amerikai lóhere-magban rendszeresen nagyobb mennyiségben fordulnak elő. Az ilyen lóhere-magvakat „gyanus, amerikai” jelzéssel látják el a vizsgáló állomások.

3. Ha a magpróba a jellegző amerikai burján-magvak mellett európai burján-magvakat is tartalmaz, akkor bizonyosan keverékkel van dolgunk s az ítélet így hangzik: „A magpróba minden látszat szerint amerikai”, vagy „az eredet biztos megállapítása csak vetéskísérlettel történhetik.” Természetesen sok esetben igen nagy nehézségekkel jár az eredet megállapítása és a szükséges ismereteken kívül nagy jártasságot is kíván. Még nagyobb nehézséggel jár az európai eredetű lóhere-magvak termőhelyének megállapítása, azonban itt is vannak biztos ismertető jelek.

A *Provence*-ből származó luczerna-magvakon kívül csaknem mindig tartalmaz fehér, élesszegélyű kagylóhéj-törmelékkel, mely az ott trágyázásra gyakran használt tengeri moszatokból származik. A *délfranciaországi* és *provencei* luczerna-magvak rendszeren igen nagy szeműek, szép telített sárga színűek, de fénytelenek. *Chililuczerna*-mag néven jönnek forgalomba a Dél-Amerikából származó s a gyapjúkártolókból nyert magvai a *Medicago denticulata* Willd.-nek és a *Medicago maculata* Willd.-nek. Ezen magvak között gyakran találhatók apró, kis görbitett aczéldarabkák, melyek a gyapjúgyarak keféiről jutottak bele. Gyakran használják a luczerna-magvak hamisítására.

A *francia* vörös lóhere-magvak rendszeren sötétkékes színűek s a *délfranciaországi* aprószemű, az *északi* nagyszemű.

Az *olasz* vörös lóhere-mag rendszeren aprószemű, fényes, világos színű. A közte előforduló *Plantago lanceolata* magvak csaknem kivétel nélkül jellegzőn világosak (viaszsárgák) s rendszeren van köztük több-kevesebb úgynevezett *termőhely-kő*, melynek szemecskéi a *Cuscuta Trifolii* Babing magvaihoz gyakran a csalódásig hasonlítanak s főleg vasoxyduloxydból állanak.

A *magyar* vörös lóhere és luczerna-magvak között csaknem soha sem hiányzanak apró fekete föld-rögök, melyek némelykor tekintélyes mennyiségben fordulnak elő és a *Cuscuta Trifolii* magvaihoz hasonlítanak. Hasonló föld-rögök gyakran fordulnak elő a magyar-stájerországi határvidékeken termelt lóhere-magvak között is. Ezt a fajtát rendszeren valódi stájer lóhere néven szokták árulni.

A *cseh* és *sziléziai* vörös lóhere-magvak rendszeren sok apró kvarc- és kova-törmelékkel s „termőhely-köveket” tartalmaznak.

Az *orosz lóhere* magvak között rendszeren ott van *Camelina dentata* L. magja s nagy mennyiségű fekete föld-rög.

Hasonló alapokon a gazdaságilag hasznos fűfélék magvai termőhelyének megállapítására is dolgoztak ki meghatározó eljárásokat (*Biedermann's Centralblatt*. 99. No. 1.)

B. S.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A vad murek nemesítése, a mivel murekba való oltás által. L. Daniel már régebben kimutatta, hogy káposzta-fajokat úgy lehet nemesíteni, hogy két rokonfajt egymásba oltanak s az oltás termette magot elvetik. Most a vad murek (*Daucus carota*) oltotta a sárgás-vörös közepes nagyságú mivel fajtájába. A kísérlet sikerült. Az oltás magva $\frac{1}{2}$ –2-szer volt szélesebb és e mellett sokkal tüskésebb, mint a vad mureké. A magból nevelt növények zölddebbek, nagyobbak és kevésbé szőrösök voltak, mint a vad murek. A levélállás a mivelthez volt hasonló. A gyökér fehér maradt ugyan, de sokkal vastagabb lett, mint a vad mureké. (*Mutter Erde*. 99. No. 27.)

Máktermelésre első sorban a homokos, agyagos vagy márgás talaj ajánlatos. Erős trágyázást kíván, melyet vagy az elővetemény-

nek, vagy direkt a máknak adunk. Különösen a nitrogén-trágyák hatnak jótékonyan. Előveteménynek legjobb a kapás növény, de lehet lóherét, vagy gabonát is vetni. A mákszemek aprósága miatt mintegy $\frac{1}{2}$ centiméternél nem kell mélyebbre vetni. Homokkal keverve szokás vetni. Sorba vetéshez 3 kgr. mákhoz 3 kgr. homokot, ha a sorok 30–50 cm-re állanak egymástól pro hektár. Szórva vetésnél 6 kgr. mákhoz 12 kgr. homokot kevernek hektáronként. Az elvetett mag elföldelése legjobban könnyű fogas boronával történik. Az első időben a fiatal növények megkapálása mulhatatlanul szükséges, mert a mák gyöngye s nem igen tud megbirkózni a burjánnal. 30 cm. távolság a tők között megfelelő. Hozam hektáronként 6–12 métermázsa mag s 15–25 métermázsa kóró, melynek különösebb értéke nem lévén, legzélszerűbb mindjárt beszántani. (*Kl. Prakt. Wegw.*)

A legtömöttebb, átjárhatlan élősvény a skót sövény-rózsával készíthető és pedig aránylag rövid idő alatt. A szabályosan ültetett és helyesen gondozott sövény tele van tövissel, ugyannyira, hogy sem ember, sem állat nem képes átgázolni rajta. Sok helyen vadas kertek beszegélyezésére is használják ezen jó tulajdonságai miatt. Szegényebb talajban is jól tenyészik, a visszanyesést jól el-tűri, a hideg nem árt neki. Különösen kertek körülkerítésére ajánlatos, mert június-júliusban számtalan rózsaszínű virágjával meglepően szép látványt nyújt. A lombzat illata is rendkívül kellemes. A fiatal hajtások finom alma-illatúak. Főleg eső után oly erős illatot áraszt, hogy egy bokrot tiz lépésről föl lehet ismerni szagjáról. Hernyók s a kertben rendszeren előforduló más kártékony bogarak nem szeretik, amit a galagonyáról épen nem lehet mondani. Az éneklő madarak azonban szívesen rakják ágai közé fészkeket. A visszavágást nem szabad télen végezni, mert akkor kevesebbet nyílik; legzélszerűbb július végén vágni vissza — a második évben az ültetés után. Kettős sorban kell ültetni, 15–20 cm-nyire helyezvén egymástól az egyes növényeket. A levelek illatáról biztosan fel lehet ismerni a valódi skót sövényrózsat. (*Prakt. Wegw.*)

A tiszta víz mérgező hatása s előfordulása a természet háztartásában. A tiszta desztillált (= lepárolt) víz protoplasma ölő mérég. A „viz tisztaságát” a villamosságot vezető képessége szerint mérik. Minél jobban vezet a villamos áramokat, annál inkább tele van oldott gátrészecskéikkel és oldott sókkal s megfordítva minél „tisztább”, annál rosszabbul vezet a villamosságot. De olyan tiszta víz előállítására, mely mérgező hatását erősen nyilvánítaná körülményes eljárást tesz szükségessé. Számokban kifejezve: a mely víznek villamosságot vezető képessége: 4, 8 az már mérég élő szervezetre. De a közönséges desztillált vizek vezető képessége 49–2, tehát messze elmaradnak a mérgező képesség elnyerése mögött. (Chinai mandarinok tehát ihatnak desztillált vizet, mert az valószínűleg még jobb vezető s csak gondosan kifőzött víz lesz.) A természetben jönnek elő a desztillált viznél tisztább vizek, amelyeket azért ivásra használnak. Lássunk néhány példát a természetes vizek közül a vezető képességre. A Giesseni vezetéki víze: 296; egyes kútak víze: 344–701. A természetes Selters-víz: 5700; 0,73%-os konyhasós víz (tehát olyan hig oldat, hogy a sós ízt épen csak hogy még érezni lehet): 11050. A jégből olvasztott víz: 8. Tehát rendkívül tiszta s közel áll a mérgező képességek nyilvánításához. Innét magyarázhatók azok a tünetek: hányás, gyomorkatarus, melyek jég nyelése után szoktak jelentkezni. A mesterséges jég természetesen nem oly veszélyes, mert több szén-sav és sók vannak benne. (*Mutter Erde*. 99. No. 28.)

Fiatal vörös borokat, melyeket frissen huzztak le, nem kellene nagy forgalmu utcákhoz, vagy vasúti pályatesthez közel eső pin-cékben tartani, mert a folytonos rázkódás

miatt a bor nem derülhet s mindig zavaros marad. A rázkódás igen gyakran egyedüli oka a zavarodásnak.

A hamis kávé felismerése. Az örölt kávé a legtöbb esetben cichori-ával keverik. Hogy ezt a csalást könnyen felismerhessük, elegendő egy fehér kendőt jól megnedvesíteni és a kávéban cichoria van, — ugymond Ehrenbacher szabadalmi közlönye — akkor rögtön foltok képződnek a kendőben a cichoriától, míg ha nincs a kávé hamisítva, akkor csak hosszabb idő múlva jelentkeznek kis foltok a vizes kendő felületén.

A retek a gipsztrágyát szereti, igen jól tenyészik utána, nedvben dús lesz, a férgek nem bántják.

Ha szárnyasállatainkat élősdiek zaklatják, a majorság tollzatát finom porrá tört kénnel jó erősen kell bedörzsölni. Ily kezeléssel a külső élősdiek gyorsan és biztosan elpusztíthatók.

Külső élősdieket (bolha, tetű, kullancs) házi állatainkról a következő kenőcs alkalmazásával lehet célszerűen elűzni: 2 rész benzint 15 rész zöld szappannal kenőcscsé gyurni. Természetesen a kenőcsöt be kell dörzsölni az állat bőréig.

A nyúlak egy sajátos betegségéről adnak hírt Zeelandból. A vadászterületeken sok, nagyon elsoványodott nyúldögöt lehet találni. Egy szakértő „*Gregarinosis*”-t állapított meg. A betegség igen ragályos. A beteg állatok mája és veséje tele van apró kis daganatokkal.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Magyar Gazdák Lapja*”-nak (Május hó 6.) legutóbbi számából átveszünk egy érdekes, statisztikai adatokkal támogatott cikket, mely egy rég vitatott kérdésről kíván világot deríteni. *Wagner*, darmstadti tudós kísérleteit ismerteteli ez a cikk, melyben több bizonyítékot találunk ama vélemény helyessége mellett, hogy az intenzív trágyázás a mezőgazdasági termények mai ára mellett kifizeti magát.

Wagner a műtrágyák alkalmazásának rentabilitására vonatkozó eme fontos kérdést a trágya árhullámzásainak figyelembe vétele mellett tette gyakorlati úton kísérlet tárgyává.

Nézete szerint utóbbi időben a praktikus gazdák előtt a műtrágyázás vesztett a hitelből, mert az azokról szóló utasítások nagyon impraktikusak s a gazda több oly kérdésre vár feleletet, melyek még kellőleg tisztázva nincsenek. E végből évek óta fáradozott egy oly kísérleti módszer kidolgozásán, mely egyszerűség és könnyű végrehajtás tekintetében megfelelően a kívánalmaknak. Miután reméli, hogy ezt a célt elérte, kísérleteinek eredményét nyilvánosságra hozza, melyből érdekeségénél fogva közlünk mi is néhány adatot, ama megjegyzés kíséretében, hogy a tudós a számítások alapjául felvett műtrágya-árakat lehető magasan és a terményeket alacsonyan állapította meg s ez önkényes árakból kifolyólag számításának nem kíván abszolút, hanem inkább viszonylagos értéket tulajdonítani.

1 márká értékét átlag 60 krra számítva, következőkben tüntethetjük fel a *Wagner* által számításba vett műtrágya-árakat:

1 q. chilisalótrom	ára 12 frt — kr.
1 „ kálisó (38%-os)	6 „ 25 „
1 „ Thomassalakiszt (18%-os)	2 „ 65 „
1 „ superphosphat (20%-os)	3 „ 60 „
1 „ kainit	2 „ 05 „

E műtrágya-árak mellett az árpában trágyázás által elért haszon hektáronként következőkben tüntethető fel:

1. Teljes trágyázás mellett	+ 55 frt 20 kr.
2. „ „ káli nélkül	+ 19 „ 20 „
3. „ „ Nitr.	— 25 „ 20 „
4. „ „ de a N.-nek csak felével	+ 16 „ 80 „

A mint ez eredményből látszik, a teljes trágyázás mellett elért rentabilitás kielégítő volt. A kísérletekből még az is kitűnt, hogy 100 kgr. salétrom 420 kg. többletermést hozott, a másodizben felhasznált 100 kg. chilisalétrom pedig 440 kg. maggal produkált többet, a miből a szerző azt látja behozhatónak, hogy 100 kg. chilisalétrom képes 400 kg. árpátöbblettermést eredményezni (természetesen akkor, ha kerek 240 kg. foszforsavval 400 kg. kálit is adtunk a talajnak).

Bebizonyítottnak vehető tehát az az állítás, hogy az intenzív trágyázás kifizeti magát s a mint az fennebb is látható, a káli vagy N. kihagyása már jelentékeny csökkenést okozott a jövedelemben. Ezek a számok pedig nem a véletlen szüleményei, mert a tényleges átlagoknak felelnek meg. Intenzív trágyázással és a trágyakeverék helyes megválasztásával, tehát jelentékenyen befolyásoljuk a termések jövedelmét.

A „Köztelek“ (Május hó 3.) hasznos utasítást ad a vad repce irtásáról, melyet aktualitásánál fogva rövid kivonatként ismertetünk.

A vadrepce irtására nem fordítanak kellő gondot egyes vidékeken, különösen ott, hol a zabos bükkönynél nem veszik annyira tekintetbe a mag tisztaságát, mint egyéb gabonaműveknél, abból a nézetből indulva ki, hogy a bükköny takarmánynak lévén vetve kevésbé tisztán is jó lesz. Ez által terjesztik legnagyobb mértékben ezt a káros növényt. Az irtásnak pedig már a vető magnál kellene kezdődnie, hogy a vetőmaggal a vadrepce talajunkba ne vigyük. Egy-egy repcetekkel nem egy, hanem több magot viszünk a földbe, mely a zabos-bükköny között kikelve, annak aratásakor újlag elhullatja magját s így évről-évre folyton szaporodik és terjed. A trágyával szintén nagy mennyiségű repce tokot hordunk ki, ott kikel s a takarmány feletetése alkalmával a magok nagyrésze ismét a trágyába kerül.

Ennek megakadályozására ajánlja a lap, hogy midőn a vadrepces takarmányt etetjük az így nyert trágyát csakis érett állapotban és pedig kapás növény alá használjuk azt a trágyát, mely a nem vadrepces takarmány etetéséből gyűlt össze.

Ajánlható még az az irtási mód is, hogy a repce virágzásakor levágtuk sarlóval a mi annál könnyebben végrehajtható, miután az többnyire magasabbra szokott nőni az öt környező növényzetnél. E kétféle irtási módszerrel, ugymond Klein József, a cikk írója, elérte azt, hogy gazdaságában három év alatt feltűnően sikerült kiirtania a vadrepcezt, a vidéken nagymértékben elharapódzott vadrepces területekkel szemben

T. M.

Külföldi lapokból.

A baromfitenyésztésnél igen fontos egy a tojások, mint a kotlásra és csibenevelésre alkalmas tyúkok megválasztása. Minél gondosabb a megválasztása ezeknek, annál biztonságosabb a tenyésztés sikerülte. Nem kell a kotolni kezdő tyúkokat sietve megültetni. (Némely gazdasszony a „kirregui“ kezdő tyúknak kovászt ad be s beborítja a fészken. Ref.) Cél szerűbb egy-két napot várni, míg a kotlásra teljesen elkészül a tyúk. Erősen tollas lábu tyúkokat nem jó kotlónak tenni, mert a lába tollaival a kis csirkéket könnyen megsérti s megnyomja, valamint a kemény, tömött tollazatu nagytestű, nehézkes tyúkok sem alkalmasak, mert ha a tojásokat ki is költik, rendszeren nem jó csibenevelők. Az ilyenek alá főleg jércetojásokat nem szabad tenni, mert azok vékonyabb héjuak, mint a tyúkojások s könnyen összetöri őket. Legjobban beváltak költésre a félkorcsok, pl. a Brahma-Dorking, vagy Kochin-Dorking, ugyanannyira, hogy sok tyúktenyésztő ezeket a fajokat főleg költési célokra tenyészt. Nagyon, sok tojás fér alá-jok s igen gondos csibenevelők. Még a következők ajánlhatók: Plymouth Rocks, Langshan,

Wyandott, Orpington, Scotch Grey és Silki fajok. Az utóbbi kis testű állat, csak kevés tojást tud jól kotolni, de igen kitűnő csibenevelő. Ezeket a fajokat szívesen veszik bérbe is a kotlás idejére, átlag 2 s.-ért (= 242 korona). Ez a bérbe vétel a szaporítani nem szándékozó tulajdonosnak is, a bérbevevőnek is, ki más úton nem juthat jó kotlóhoz és a kotlónak magának is előnyös. A kotlóra nézve azért, mert így természeti ösztönét kielégítheti. (Agricultural Gazette 99, No. 1319.)

Otthon készített oltott tej, oltó nélkül, sajtcsináláshoz. Prof. Campbell a következő eljárást ajánlja több évi kísérlete alapján, azon sajt készítőik számára, kik házilag akarják előállítani az oltott tejet, oltó nélkül. Két zománczozott, fedeles edény szükséges. Az egyikbe frissen lefölezött tejet tölt s olyan meleg helyre teszi, hogy 24 óra alatt sűrű és savanyu legyen. Ha ez meg van, lefölezi s az aljából kiveszen egy fél pintnyit (1 pint = 563-936 ccm.) Ezt olyan lefölezött tejhez adja, mely előbb 155-160° Fahr. fokra (= 68-71° C.) volt felmelegítve s aztán 65-70° Fahr. (= 17-20° C.) lehűtve. Következő reggel ez is sűrű és savanyu lesz, ha csak nem állott igen hűvös helyen. Ezt is lefölezi, kivesznek belőle egy fél pintet s a 3-ik edénybe az előzetesen felmelegített s lehűtött tejhez adják. A meleget, melynél a második és minden következő oltott tej készítettik, minden készítő maga határozza meg a maga részére. Leginkább azon helyiség hőmérsékétől függ a sikerülés, a hol éjjente tartották a tejes edényeket. Harmadnap az így készített oltott tej ha jó sűrű összeállású, felhasználható sejt készítésre. Egy részletet természetesen félre kell tenni a következő napon készített oltott tej számára. Ha gondosan, tisztán dolgoznak, ily módon lehet tovább folytatni egész nyáron át. (Agricult. Gazette. 99. No. 1319.)

Észak-Amerikában sok baja van a burgonyatenyésztőknek a burgonya zöldjét pusztító többféle bogárral. A burgonya pedig igen fontos élelmi szer ott is. Ujabban igen jó eredményt érnek el a tiszta kerosen permetezéssel. Kis, e célra készült, olcsó permetezőket használnak. Kiterjesztették a kerosen használatát a gyümölcsfák tavaszi bogár-ellenségeinek pusztítására is szintén igen jó eredménnyel. A múlt évben többen tettek kísérletet a szarvasmarhát és lovakat is megvédeni vele a legyek alkalmatlankodásaitól, amelyek nemcsak az állatokat gyötörték, hanem a körülöttük levő embereket is. Minden reggel bepermetezik az állatokat, a kerosent mintegy felére hígítva olajjal s ez egy egész napra a legtekéletesebben megvédi a legyektől, amint a tudósítók írják. A fejős teheneket fejés előtt permetezik be, hogy nyugodtan fejhessenek. (Gleanings. 99, No. 15.)

A vaj hamisítása margarinnal, mint par excellence vajfogyasztó népet, nagyon foglalkoztatja az angolokat, A vaj kiviteli társulatok stb. azt hozták javaslatba, hogy úgy az importált, mint exportált margarin tartalmazzon kötelezőleg bizonyos százalék keményítőt vagy más anyagot, miről — a vajhamisítás esetén könnyen ki lehessen mutatni a margarin jelenlétét. Mások utalva a német kormány eljárására, azt javasolják, hogy a margarinnak 10% szerám-olajat kell tartalmaznia. A „Grocer“ cz. lap megjegyzi, hogy ha törvényre emelkednék, hogy mindenféle margarinnak legalább 5% szerám-olajat kell tartalmaznia, nincs többé ok félni, mert akkor a vaj hamisítása lehetetlenné fog válni. (Agricultural Gazette. 1899, No. 1319.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kinevezések.** A földmivelésügyi m. kir. minister *Zyck Endre* marosszentbenedeki lakost Alsó-Fehérvármegye marosújvári járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg. — A földmivelésügyi m. kir. minister *Barra Mó-*

zes alamori lakost, Alsó-Fehérvármegye kisenyedi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Nemesi előnév.** A király Máday Izidor miniszteri tanácsosi czimmal felruházott osztálytanácsosnak, valamint törvényes utódainak a marosi nemesi prédikátumot adományozta.

— **Nemzetközi állatorvosi kongresszus.** Az ez év augusztus havában Baden-Badenben fog összeülni a VII-ik nemzetközi állatorvosi kongresszus, melyre a földmivelésügyi miniszter a miniszterium képviselőjében Hutyra Ferencz dr. állatorvosi főiskolai igazgatót, Rátz István dr. állatorvosi főiskolai tanárt és Tátray Jánost, a miniszteriumhoz beosztott állami főállatorvost küldötte ki.

— **A szegedi országos mezőgazdasági kiállítás házi- és mezőgazdasági ipari csoportja.** Az I. mezőgazdasági országos kiállítás házi és mezőgazdasági ipari csoportbizottsága már végleg megállapította a csoportkiállítás tervezetét. E szerint a főcsoport három alcsoportba oszlik, ezek: 1. a házi és népipar, 2. a mezőgazdasági ipar, 3. a mezőgazdasággal kapcsolatos iparágak. E csoport elnöke Lichtenqerg Mór, a szegedi gazd. egyesület elnöke.

— **Felhívás a gazdákhöz.** A jelen évi szeptember hó 3-10-én Szegeden tartandó I. mezőgazdasági országos kiállítás egyik fontos csoportját a mezőgazdasági termények és magvak kiállítása képezi. A kiállítás rendező bizottsága azt tűzte ki célul, hogy a terménykiállítást a céljának megfelelőleg tanulságossá tegye, a mit csak úgy érhet el, ha a gazdák közönség támogatását e téren sem nélkülözi. A gazdák támogatásának megnyerése és biztosítása céljából úgy intézkedett, hogy a kiállítókra költség ne háruljon, a gazdák tehát térdíjat a csoportnál nem fizetnek, a rendezési költséget a kiállítási bizottság fedezi. A kiállító gazdának egyéb tennivalója nincs, mint-hogy a terménymintákat beküldi és a természet eredményeket közli. A rendezőség a legtöbb terményt a jelen évi termésből fogja összegyűjteni, a későbbben érő vagy későbbben csépelet magvakat azonban már most kell összegyűjteni, minthogy a kiállítás szeptember elején tartatik meg.

— **Az italmérési jövedékről szóló törvényjavaslat 58. §-a ellen felterjesztést tett az aradi kereskedelmi kamara a kiskereskedők érdekében,** a kormányhoz s azt pártolás végett megküldötte valamennyi kamarának. A kolozsvári kamara hozzájárult a felterjesztéshez s a maga részéről azt indítványozta, hogy a szesz italok forgalomba hozatalát teljesen szabadá kell tenni, miután az italmérési adó ugyanis egyesítve van a termelési adóval, a ki-mérési engedélyek díja pedig a korlátlan eladás mellett is biztosítható. Ily értelmű felterjesztését megküldte valamennyi kamarának pártolás végett.

— **Az amerikai gyümölcs.** Az amerikai gyümölcsbevitel Németországba, mint értesülünk, ez év folyamán előreláthatólag emelkedni fog. Ennek a feltevésnek a hamburgi főkonzultnak az a jelentése szolgál alapul, mely szerint a német vámterületen immár nem ellenőrzik az amerikai gyümölcsöt a tetűmentesség szempontjából. Ugy látszik tehát nem félnék többé a kaliforniai gyümölcsparasztetű behurcolásának veszélyétől. Gyümölcskivitelünk Németországba már a múlt évben is rendkívül csappant; most a felszabadult amerikai kivittel szemben gyümölcskereskedelmünknek minden mozgékonyágát ki kell fejtenie, hogy a német piacot teljesen el ne veszítsük.

— **Lépfene-mérgezés ellen.** Egy francia orvos több timár munkást, a kik lépfeneben megbetegedtek, oxigén belélegzés által gyógyított ki. A betegek mindenikével 300 liter oxigént leheltetett be az orvos, mire azok csakhamar felépültek.

— **Selyemtenyésztésünk.** Az orsz. selyemt. felügyelőség 1897-ben 5,231.169 darab, 1898-ban pedig 6,005.205 darab szederfacsemetét osztott ki a termelők közt ingyenesen

és pedig olyformán, hogy a csemeték további gondozását is kellően ellenőrizheti. A közönségben pedig oly nagy és fokozódó a kedv és érdeklődés a selymentenyésztés ügye iránt, hogy 1899. évre több mint 12 millió csemetét kértek. Ezen kívül pedig az intézet 1898-ban 3.080 liter szederfamagot osztott ki ingyen és a községi és egyéb szederfaiskolákból 1898-ban 238.998 darab szederfa lett végleges helyükre kiültetve.

— **Szünik a sertésvész.** A legutóbbi időben, az országban a sertésvész általánosan emelkedő irányzatot mutatott, a mi a meleg időjárás bekövetkeztével rendszeresen meg szokott történni. Hogy most az idő megint hűvöstre fordult, a sertésvész községek száma is kevesebb lett. Jelenleg az országban 4-5 község áll sertésvész miatt zár alatt, a mi a múlt heti 442 községgel szemben 7 községnyi apadást jelent.

— **Fadugók, mint a parafadugók helyettesítői.** A parafadugó több rossz tulajdonsága elkerülése végett egy francia társaság fadugókat szabadalmaztatott. Ez az új dugasz semmi izt vagy szagot nem ad, az elzárt folyadék minden nyomásának ellentáll és ára csak fele annyi mint a parafadugóké. Az új dugó külsőleg hasonlít némileg az eddigi parafához csak hogy gyűszű alakjában belül ki van vájva. Ily módon nemcsak a fenékre gyakorol a folyadék nyomást, hanem az oldalfalakra is és minél nagyobb a nyomás, annál jobban szorítottatik a dugó az üveg falához. A kibontás egy harapófogó segítségével történik, a melylyel az üveg nyakból néhány milliméterrel kiálló dugót megfogják és forgatják. Ezen új dugó, hogy fel ne dúzzadjon parafinnal van itatva. Orvosságos üvegeknél ugyan nem fogja a parafát helyettesíteni, azonban alkalmazást nyer majd különlegességek előállításánál, boros üvegeknél stb.

— **Oroszok insége.** Mily fokra hághatott a nagy birodalom egyes részeiben az inség, azt a Pet. Wed.-ből vett következő adatok talán minden másnál jobban megvilágítják. Az inségsújtotta tartományokbeli parasztság igáslovainak eltartására a kormány összesen 4.103 ezer rubelt utalványozott, a melyből Kazánra egymagára 1.328 ezer rubel esik. Szamdra tartomány részére ezenkívül, az elhullott lovak pótlására tizezer darabot osztanak ki. Ennek a hallatlan állapotnak oka az orosz paraszt gazdasági fogyatkozásain kívül, az évek során át folytatott rablógazdálkodás, a melynek következtében a föld kimerült. Erre pedig a lőkést a vasutak által lehetővé tett exportpolitika adta. Ma az a helyzet, hogy Oroszország kifelé mint félelmes versenyző jelentkezik, otthon pedig a parasztság pusztul, sőt éhen hal. Igaza volt Garey-nek, az exportra dolgozás igazán barbároknek való munka.

— **Rokkant munkások foglalkoztatása.** A szajnamenti departement tanácsa elhatározta, hogy Párisnak egyik legnépesebb munkásnegyedében oly műhelyt létesít, a melyben baleset által szerencsétlenné lett munkások korlátozott munkaképességük mellett is kereshessenek valamit. Az ezen vállalatban engedélyezett munkabérnek legalább is 1.25 franknak kell lennie.

— **Gazdatiszti törvények.** A Magyar Gazdatiszti Egyesületnek küldöttsége még múlt hó folyamán Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternél tisztelegvén, Bujanovics Sándor, a gazdatiszti érdekek buzgó harcosa megragadta ezt az alkalmat arra, hogy a megoldásra már oly régóta váró gazdatiszti kvalifikációs a gazdatiszti jogviszonyok törvényhozási uton való rendezését ismételtelen kérelmezze. Darányi miniszter kijelentette, hogy a kvalifikációs és jogviszony kérdését rendezni hivatott törvényjavaslatot már el is készítette és reméli, hogy azt rövid idő alatt kedvező kilátások mellett terjesztheti az országgyűlés elé.

— **Méhészeti kiállítás Szegeden.** A szegedi országos mezőgazdasági kiállítás keretében folyó évi szeptember hónapnak 3-ik napjától

10-ig, méhészeti kiállítás is fog rendezetni, melyre a méhtenyésztők figyelmét ezennel felhívjuk. A kiállítás csoportbizottságának elnöke báró *Ambrózy Béla* temesmegyei nagybirtokos, csoportbiztos *Kovács Antal* országos méhészeti felügyelő. A jelentkezések határideje június hó 1-ső napja. Bejelentési ívekkel a csoportbiztos szolgál. Hivatalos helyisége Budapesten, I-ső kerület Krisztina-körút 91. száma alatt van. A II-ik méhészeti kongresszus szintén ezen kiállítással kapcsolatban lesz megtartva. Tanácskozása ideje alatt díjakkal jutalmazott méz-, mézpörgetési, viaszfőzési és műlépöntési verseny is lesz.

— **Gazdasági jogeset.** Tulajdonjog fenntartásával eladott árunak a vételár teljes lefizetése előtt továbbadása sikkasztás. B. I. a Fairbanks-társaságtól 400 frtért egy szekérhidmérleget vett részletfizetésre, a társaság azon kikötése mellett, hogy a vételár kifizetéséig a mérleg az eladó társaság tulajdonát képezi. Miután a mérleg vevő által eladatott, eladó cég sikkasztás miatt emelt panaszt a vevő ellen. A két alsóbíróság vádlottat a sikkasztás vádjára alól felmentette, okul adván, hogy vevő a kérdéses áru vételárát saját váltójával fedezte, minélfogva a tulajdonjog fenntartását tárgyzó, írásban foglalt megegyezés hatálytalan. A kir. Kuria azonban megállapította a sikkasztás büntetnének, illetve vétségének fenforogását, mivel igazolva lett, hogy a fedezetül adott váltó nem váltottatott be, minélfogva eladó cég által fenntartott tulajdonjog épségben fennáll és így vádlott a tulajdonába át nem ment ingó eladása által sikkasztást követett el.

— **Jóváhagyás.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter Nagyküküllővármegyének a faiskoláról és fásításokról alkotott szabályrendeletét múlt évi 75820. szám alatt jóváhagyta.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága a tanintézet konviktusában az 1899—1900. tanévben betöltendő 7 állami alapítványi ösztöndíjas (ingyenes) helyre ezennel pályázatot hirdet. Ezek a helyek a tanintézetbe belépő I. éves hallgatónak vannak első sorban fenntartva és az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyrészi megyékben (a tulajdonképeni erdélyi megyékben és a volt »kapcsolt részekben«, azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zarándmegyékben és Kővárvidéken) született, iskolai tanulmányaikat sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból, az intézetbeni lakás, fűtés és világításból, ingyenes ágyneműekből és ezek mosatásából, betegség esetén ingyenes gyógykezelésből.

Az ezen helyekért való bélyegmentes folyamodványokhoz melléklendő: 1. Iskolai bizonyítvány legalább 6 gymnasiumi, reálisiskolai vagy polgári iskolai osztályról, vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa. A kik több osztályt végeztek, vagy érettségi vizsgát tettek, előnyben részesülnek. 2. Keresztelő levél a születési hely s betöltött 16 éves kor igazolására. 3. Szegénységi bizonyítvány (melynek a főzzolgabíró, illetőleg a városban a rendőrkapitány által láttamozva kell lennie). 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkatú és a himlő ellen való védőtűz igazolására. 5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére a 32 forintra menő összes díjakat leteszik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (tan- és ruházatról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartózkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá, hogy árva-e vagy nem.

A folyamodványokat f. év július hó. 15-ig a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához Kolozs-Monostoron, posta ugyanott, kell benyújtani.

A tanintézetre künnlakó hallgatók is főlvetnek és számukra a beiratkozási határidő folyó év október 1-8-ig tart. Az intézeti »Szabályzatok« kívánatra megküldi az igazgatóság. Kolozsvár, 1899. május hó 10.

Dr. Szentkirályi Ákos,
igazgató.

— **Egy régi naptárból.** Érdekes részletet kaptunk egy 1752-ből visszamaradott naptárban, melynek czime a következő: »Uj és O Kalendáriom Kristus Urunk' Születése után 1752. Bissextilis Esztendőre. A' Polusnak 48. Gradusig való magassága szerint. Melly Magyarországra, Erdélyre, és más Tartományokra — is alkalmaztatott Hanckens Bálint continuationja szerint. Kolo'svárat, Nyomt. S. Pataki Jo'sef által.« Az V. Rész, mely a gazdák számára volt írva, következőleg szól: »A' Bő Termést nem annyira kell várnunk a' Kalendáriomból, mint az Isten áldásából: Mert mikor az Ur Isten megnyitja az ő bő kezeit, bé-tölt minden állatot az ő áldásával. Mindazáltal az Égi Aspectusok is részszerint hozzá járulhatnak. Meg vizsgálván azért ez Esztendőnek a' fellyebb meg-irt négy Réseiről való prognosticiot, alkalmasint észrevehetni minémű termékeny vagy terméketlen légyen az Esztendő. Ugyan-is az ősi vetéshez jó reménységünk lehet, minthogy az el-múlt ősz a' vetésre alkalmas időt szolgáltatott, az idején virágzó gyümölcs-fáknak és szőlőnek a' Tavasszal járó sok hideg fog ártani, melly a' bő termést meg-akadályoztatja. A' Nyár a' takarodáshoz illendő idővel biztat. Az Ősz pedig kedvetlen kedvetlen és hamar fagyaló dérrrel fenyeget. A' minden áldásoknak jó Istene az időknék járásit igazgassa az ővéinek vidámitatásokra és erősítse azokat a' kenyérnek és bornak erejével, Amen.« Ime ez az egész gazdasági szakirodalom 150 évvel ezelőtt!

— **A hamis kávé felismerése.** Az örölt kávé több esetben cichoriával keverik. Hogy ezt a csalást könnyen felismerhessük, elegendő egy fehér kendőt jól megnedvesíteni és a gyanus kávéból keveset ráhinteni. Ha a kávéban cichoria van, — ugymond Ehrenbacher szabadalmi közlönye — akkor rögtön foltok képződnek a kendőben a cichoriától, míg ha nincs a kávé hamisítva, akkor csak hosszabb idő múlva jelentkeznek kis foltok a vizes kendő felületén.

— **Mennyi idős a szivar?** A szivarról Gonzalo Fernandez de Ovideo y Valdez spanyol történetíró tesz először említést „Nicaragua története“ című művében, a mely 1555-ben készült. „Az indiánusok, ünnepi összejövetelek alkalmával — írja a nevezett historikus — szívesen elbódítják magukat chichával, vagyis kukoriczából készült borral, ehhez azután egy csomó káposztalevelet vesznek, mintegy hat hüvelyk hosszút és ujjnyi vastagságút Ezeket a leveleket összegöngyölitik, fonállal átkötik, aztán egyik végüket a szájukba dugják. A füstöt beszívják, egy darabig a szájukban tartják, majd ismét kifújják vagy pedig az orrukon eresztik ki.«

— **Kenyérfák (Artocarpus incisa) pótolják** Dél-Ázsiában és a déli tenger szigetein a mi lisztből készült kenyérünket. Zöld színű, dinnye nagyságu gyümölcs ez, csomós felülettel. Belseje fehér és nagyobbára megfelel a kenyér alkatrészeinek. Mielőtt ennének belőle, kisütik, ize és illata azonban igen csekély. A legjobb fajtájuknak nincs magvak s továbbültetésükre a száraikon növény hajtásokat alkalmazzák.

— **Ma nekem, holnap neked.** Már többször említettük, hogy a szerencse sokaknak jövőjét megváltoztatta. Amint értesülünk, egy budapesti bankház eddig több mint két millió forintot fizetett ki megbízóinak 100.000, 90, 80, 30 ezer koronás nyereményekben. A most kezdődő osztálysorsjátéknál olvasóink figyelmébe ajánljuk ezen céget, mely szerencsésénél, szoliditásánál és megbízhatóságánál fogva amugy is nagy bizalomnak örvend. Ez a cég Török A. és Társa bankháza Budapesten, mely a beérkező megbízásokat pontosan, gyorsan és megbízhatóan teljesíti. Az első osztályú sorsjegyek árai: $\frac{1}{4}$ sorsjegy 6 frt $\frac{1}{2}$ sorsjegy 3 frt, $\frac{1}{4}$ sorsjegy 1 frt 50 kr, $\frac{1}{8}$ sorsjegy 75 kr. Sorsjegyek bevásárlásánál Török A. és Társa budapesti bankházát, Váci-körút 4/a legmelegebben ajánljuk.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Az „E. G.“ közvetítő osztályánál jelenleg előjegyezve van:

Kinálat:

1. Báznai nyugati faj tenyész-malacz nagyobb számban kapható. (G. I.)

2. Kis-küküllőmenti különböző csemege-, faj-, ó- és asztali borok, u. m. leánka, törökhegyi stb. Hogy hol? megmondja a kiadóhivatal. (G. I.)

3. 4—5 q. rigai lenmag 2-ik után termés, hl. súly 84 kiló; ára q.-ként M.-Nádason 11 frt.

4. 15 q. duppai zab, h. sulya: 54 kiló; ára q.-ként 6 frt.

Kereslet:

1. Lencse, 300 kg. mintázott árajánlat mellett. (G.—i—d.)

2. Lencse 5 mm. elsőrendű minőségű vetőmag.

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban, hol a minták is megnézhetők.

Megbízó levelekhez 5 drb., tudakozásokhoz 2 drb. 5 kros levélbélyeg csatolását kérjük.

Üzlethelyiség utcái, vagy udvari kerestetik 1900. jan. 1-re. Szükséges: 2 vagy 3 kis szoba, egymásba nyíló ajtóval, 2 külön bejárattal. Csakis a főtéren, vagy belkőzép-utca elején levő helyiségek jöhetnek figyelembe. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít. (2—x.)

Lakást keres 5—6 szobával, kerttel, október 1-ére, Kolozsvárra költöző család. Egészséges, világos és száraz lakás kívánatik, bármily nagy kerttel, lehetőleg külön udvarral. Bővebb értesítést a kiadóhivatal ad. (2—x.)

Kisebb birtok, uri lakással az őszre hasznó bérbe kerestetik, Kolozsvár határán vagy Kolozsvárhoz, esetleg más nagyobb vasút melletti városhoz közeli helységben. A birtok nagysága lehet 100—200 kat holdig. Csak felszerelt, jó karban levő birtok és lehető kényelmes (3—5 szobás) lakás kívánatik. Ajánlatokat az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatala közvetít. (j—x.)

május 4.

Időjárás Az idő a kontinens középső és déli részén általánosan esős, a hőmérséklet Európaszerte elég magas.

Magyarországon bővebb eső csak az ország nyugati és északi felében volt.

Az erdélyi részeken túnyomóan száraz az idő, egyes vidékeken kevés záporosóval, ellenben a Mezőségen nagy szárazság uralkodik.

Jóslat Egyelőre az ország északi részén eső várható, később az eső lassanként megszűnése és a hőmérséklet emelkedése valószínű.

Hőmérséklet. Budapest 12-1. Ó-Gyalla 12 5, Szeged 15 2, Kolozsvár 14 4.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet.

1899. május 10.

Buza bászai 76 kilós	frt	9.15—9.25
„ tiszavidéki „ „	„	9.05—9.15
„ bászai „ „	„	9.10—9.20
rozs prima 70—72 kilós	frt	7.20—7.35
„ másodrendű „	„	7.05—7.20
árpa takarmány „	„	6.15—6.35
„ égetni való „	„	5.80—6.10
„ sörfőzésre való „	„	6.60—7.—
zab „	„	6.—6.10
tengeri ó bászai „	„	4.40—4.45
„ másnemű „	„	5.—5.25
köles „	„	4.15—4.45

Jelenleg buza, zab, tengeri szilárd, árpa hanyatló.

II. Határidő-üzlet.

1899. május 10-én.

4 órai zárlatkor:		
Buza májusra		8.10—8.11
„ októberre		8.28—8.29
Rozs októberre		6.69—6.70
Zab májusra		5.60—5.65
„ októberre		5.44—5.45
Tengeri 1899. májusra		4.44—4.45
„ júliusra		4.54—4.55
Repcze augusztusra		12.30—12.40

Budapesti értéktözsde.

1899. május 10-én.

Utótözsde.

4 órai zárlatkor maradt:

Osztárk hitelrészvény	359.20
Magyar hitelrészvény	386.25
Leszámitoló bank	256.50

Kolozsvári piac.

Mai fölhozatal sokkal nagyobb volt, mint az előző heti vásároknál, nagyobb kereslet zab, de különösen tengeriben nyilvánult. A budapesti árak szilárdulása a forgalmat itt is élénkítette, az árak ennek folytán emelkedtek.

A csütörtöki (május 11-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza (piazi)	frt	7.10—7.60
„ (jobb minőség)	frt	7.80—8.60
Rozs	frt	7.—7.10
Árpa	frt	5.30—6.10
Zab	frt	5.30—5.50
Tengeri	frt	4.40—4.50
Bab tarka gránát	frt	5.10—5.30
„ fehér	frt	4.50—4.80
Marhahus I. oszt. 1 kiló		52 kr.
„ II. „ 1 „		48 kr.
5 tojás (közepes)		10 kr.
1 pár csirke egész kicsi		35 kr.
1 „ „ nagyobb		45, 50, egész 90 krig.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

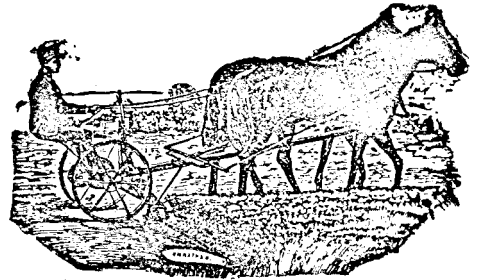
Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

Saját gyártmányu

„Darling“ fűkaszalóink

és

„Handy“ marokrakó aratógépeink

felülmúlják úgy czélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltéssel behozott amerikai gépeknél.

Árajánlattal és esetleges felvilágosítással szíves megkeresésre készséggel szolgálunk. (169.)

Umrath és Társa

mezőgazdasági gépgyárosok

B u d a p e s t,

V. ker., Váci körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabonagyűjtők), gözcseplőkészletek, kazalozók stb nagy választékban.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos cím:

Első Magyar

Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

B U D A P E S T.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges **ÖSSZES** gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (34. II.)

Részletes árjegyzékkel

és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók

Morzsolók

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Szállások:

Gépgyár és Vasöntöde

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gözgépek, szivattyúk, sajtók — TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gözkazánok, Vízkerékek, Turbinák. GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trienrök, Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

(101.)

HIRDETÉSEK.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főter 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

Legjobb gazdasági, vetemény- és virágmagvak kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál
 KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 5.
 (40.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből,
 Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek,
 továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes részei, gabona-zsákok stb. stb.

Eladó földbirtok!

Alsófehérmegyében Magyar-Herepén (vasúti állomás Sövényfalva vagy Maros-Újvár) nagyon egészséges vidéken kedvező feltételek mellett eladó vagy bérbeadó az összes holt felszereléssel tagosítás alatt álló 65 holdas birtok, szép gyümölcsfák között levő lakházzal és gazdasági épületekkel ellátott belsőssel együtt. A birtokban van: 32 hold szántó, 4 hold termő szőlő és 3 hold szép termő fajgyümölcsös kettős vinczelléri lakházzal, 3 hold erdő, 11 hold rét és kaszáló, 10 hold legelő és a községben egy kitünően értékesíthető keserűvízforrás. (155.)

Jó méhvidék.

Értekezhetni szóval vagy írásban

Benkő Benedek

kir. államvasúti hivatalnok tulajdonossal
 Nagyvárad pályaudvaron.

Nagy József ékszerész üzlete

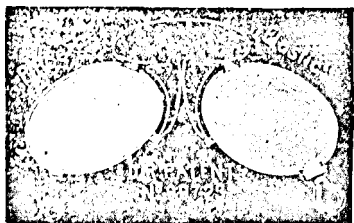
Kolozsvárt Főter Br. Josika ház.

Alapított 1852-ik évben.

Ajánlja arany, ezüst és ékszer neműekben különleges nagy raktárát.

Készít új ékszerket és elvállal mindenmü javításokat.

Legjutányosabb árak, csere teljes értékben. (165.)

Üzletem most csakis VII. Erzsébet-körút 5. szám alatt, a New-York palota és Kerepesi-út között létezik. Amateur fényképészeti cikkekben folyton új dolgok kaphatók. Fényképészeti gépek 6 frttól feljebb. Szemüvegek 1 frttól. Legújabb szabadalmazott PATENT KNEIFER orrszorító, mely minden orron könnyen ül és a mellett mégis erősen tart. Légszűrő, Lázmérő és Hőmérő 50 krtól feljebb.

(140.)

Emberi műszemek minden színben; ugyisztén állati szemek is.
 Árjegyzék magyar utasítással ingyen és bérmentve.
 Hatschek Béla látszerész és műszerész a „Műszemhez” Budapesten.

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

(151.)

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	1 jutalom	600000
1	1 nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
81700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

A negyedik nagy m. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból 50,000 nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I. o. eredeti sorsjegyet	6.—
" fél	" " " "	3.—
" negyed	" " " "	1.50
" nyolczad	" " " "	— .75

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges bekioldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. május 18. és 19-ig

mely napokon a húzás van,

hozzánk bekioldeni.

Török A. és Tsa.

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítói

BUDAPEST, V., Váci-körút 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt körülbelül egy és fél millió koronát.

Rendelőlevél levágandó.

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... frt } utánvételezni kérem } A nem tetsző törlendő. }
 postautalvánnyal küldöm.

Pontos cím.

_____

_____

_____

A marosvécsi uradalomban megüresedő
gazdatiszti állásra

PÁLYÁZAT HIRDETTETIK:

Készpénz fizetés 400 frt.
Buza 10 Hlter, Rozs 8 Hlter, Tengeri 12 Hlter.
Lakás, kert, 8 öl tűzifa.
6 drb. tehéntartás, 2 drb. kocza tartás.

Pályázati határidő 1899. június hó 8-ika.

Pályázatok alulírott jószágigazgatóhoz Maros-Vécsre küldendők, hol személyesen is esetleg értekezhetni, ugyszintén az állás betöltése idejéről is.

Fülöp Ede,
jószágigazgató.

(176.)

Állatok kitömése!

Emlősök:

Egérn. 0.80-1
Menyétn 2 frt
Nyestnek 5 frt
Rókának 9 frt
Vadásznófej 15-40
Szarvasfej 35-40

Madarak:

Pintynek 0.80-1
Galambn. 2 frt
Erdei bagoly 3
N. suholy uhu 5
Sas (nagy) 8 frt
Keselyű 12 frt

Állatok minden fajainak kitömésére vállalkozik

Katona Mihály

az orsz. Muzeum és könyvtár biz. präparatorának nyilvános állatkitömő laboratoriuma.

Budapest, József-körút 13.

Emlősök és madarak természetűen a legújabb (modellirozással) készítettnek: szebben, jobban, olcsóbban mint bármely hasonló intézetben. (172)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege útján Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I em.)

4% Záloglevélkölsönöket

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százaléknál,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2 %-os záloglevélkölsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 %-os évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os záloglevelek, 3% -os nyereségekötvények.

Hangszergyár!

Saját gyártmányu hegedűk, gordonkák, gitárok, citerák, zimbalmok, fa- és réz fuvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választékú caktára; továbbá német és olasz

hurokat

BRAUN MIHÁLY

KOLOZSVÁR

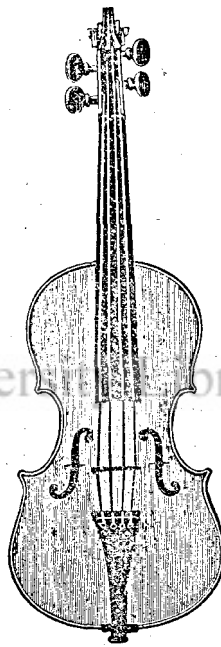
Wesselényi Miklós-u. 18.

Mindenmü javítások

pontosan és olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan teljesítetnek.

Árjegyzék

kivánatra ingyen és bérmentve. (117.)

Bámulatos olcsó!

Goldin óra 8 frt.

Mikel remoutoir erős zsebóra, szépen díszített tokkal. másodpercmutatóval csak 2 frt 60 kr. Nikkel remoutoir zsebóra, zománcz számlappal. minden 32 órában, kitűnő szerkezetű, 3 frt 50 kr., duplafedéllel 5 frt. Új ezüst rem. zsebóra művészileg vésett tokkal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr., duplafedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem. zsebóra 5 frt, duplafedéllel 7 frt 50 kr. Valódi ezüst rem. zsebóra, finom svájci szerkezetű, 6 frt. duplafedéllel 8 frt Valódi ezüst lánczok 2 frt és fejebb Ebresztóórák 2 frt. A nálam vásárolt nikkell- és ezüstórák jóságáért, valódiságáért 10 év írásbeli jótállást nyújtok.

Javitások 2 évi jótállással.

Képes árjegyzéket órákról, továbbá külön árjegyzéket tájtékpákról ingyen és bérmentve küldök. (111.)

Kun H. műórák,

Budapest, Koronaherczeg-utca 7.

Eladó ingatlanok Felsőbányán.

Szabad kézből eladók a következő tehermentes ingatlanok:

- egy uri lakásnak való ház, a rézkohó épülete közelében kerttel, melléképületekkel. Ára 2000 frt.
- Az „Élen“ 13 hold gyömölcsös kert, gazd. épületekkel, aszalóval. Ára 4000 frt.
- Nyitra dűlőben 8 hold szilvaskert. Ára 2000 frt.
- A Gurut erdős részben 18 hold kaszáló Ára 1300 frt.
- Bánya részek: a Johani, József, El-Márk, Ökörü s más bányákban.

Az együtt véve, tizenkétezer frt.

E birtok testek, bányarészek egyenkint, vagy együttesen eladók.

A vétel iránt értekezhetni

id. Kuskó Józseffel

(178.)

Nagybányán.

Gazdatiszt kerestetik.

J a v a d a l m a z á s :

Évi 180 frt fizetés, teljes ellátás, 4 malacz, 2 sertés tartás.

Állás azonnal elfoglalandó.

Folyamodványok küldendők:

Perczel Mórné,

Zoltán, u. p. Szász-Keresztur

czimen.

(177.)

Mokry-féle „Kézi kapáló eke“ mindenféle sorvetések megkapálására alkalmas.

Kitűnő répa-kapa (173.)

5 külön méretű acél-kapával felszerelve. Ára: 10 frt.

Ricinus mütrágya, mint rovarirtó és filoxera elleni szer. Ára 100 kilonként 6 frt.

Megrendelhető:

Mokry Istvánnál Temesvárott.

Haszonbérbeadási hirdetés.

Méltóságos gróf Haller Péter úr tulajdonát képező Kis-Küllőmegye Darlacz községi birtok, mely áll:

- Belsősegek, kertek, régi és felújított szőlőkből, mintegy 50 kat hold területtel;
- szántótagból mintegy 263 kat. hold területtel;
- réttagból mintegy 98 kat. hold területtel és
- mintegy 306 kat. hold erdőből;

(175.)

a községben gyönyörű fekvésű úri lak, — gazdatiszti és gazdasági épületekkel felszerelve, több évre haszonbérbe kiadó és azonnal-átvehető.

A birtok piacza Medgyes város Darlacz községétől mintegy 1/2 óra járásnyira van. Vasútállomás: Medgyes és ezen kívül vasuti megálló hely a birtok közvetlen közelében: Baráthely.

A birtok kellőképen vetésekkel betermelve van.

A birtokkal annak teljes dús felszerelése is átvehető.

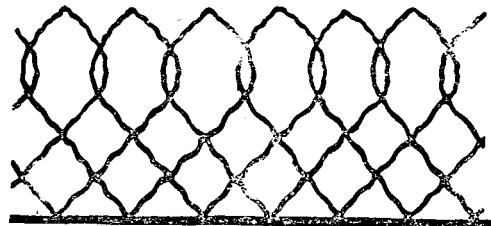
A haszonbérbeadás feltételei felől értekezni lehet: Darlaczon a tulajdonossal, illetve a birtok intézőséggel.

Felvilágosítással szolgálhat Dr. Issekutz Győző erzsébetvárosi ügyvédi irodája is.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherosták Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüstsodronyok, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczel tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböző mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121. 4—26.)

Repce, Árpa, Buza stb. aratásra

és szálás takarmányadagolásra a (174.)

szabadalmazott „KÉVE ÉS PORTIÓ-KÖTELEK“

Bellán Mátyás-tól

BÁCS-CSÉBEN

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szalmaköteleknél. Ugyanott mindennemű **Gazdasági kötélárúk** jótállással. Az első minőség hosszuszálú bácskai kenderből készül. Legjutányosabban beszerezhetők. Tessék árlapot kérni!

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5—6 sz. Telefonszám 101.

PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkálatokat jótállással mel-

lett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre eres csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindennemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fűrdőket, szivattyúk, fecskendők,

szőkőkutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivételben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fűrdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Még minden résztvevő aratógépversenye, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal aranyérmekkel lett kitüntetve.

Mc Cormick

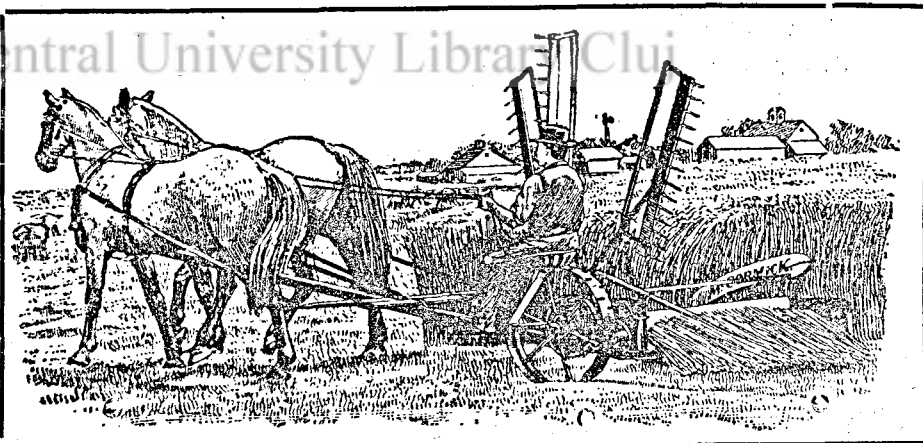
a világ legrégebb arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősége

BUDAPESTEN **Müller és Weisz** VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGÁRIA“** kéveket aratógépet, a legtökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitüntetések és elismerő levél igazolja.

Mc Cormick gyártmányu gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak. (154.)

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános czélokra, a mezőgazdaság-, építkezés és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyúk =

(87.) rozsa ellen védve.

W. GARVENS, Wien,

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű **tizedes, százados** és **hídmérlegek**, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási betéti társaság.

I. Schwarzenberg-gasse 6.

I., Wallfischgasse 14.

MALOM-

BERENDEZÉSEKET,

valamint

egyes malomgépeket, vizeskereket, turbinákat, közlőműveket stb. gyárt és szállít

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

malomépitészeti gépgyára és vasöntője

(102.)

Budapesten,

Külső Váci-út 54. szám.

Marcinkiewicz Ignác *férfi ruha-szabó*

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)

TANARON

gyümölcsfa-permetező szer.

Az észszerűen és szorgalommal kezelt gyümölcsfa-tenyésztés busásan jövedelmez gondozójának; ezért szükséges, hogy a termelők figyelme első sorban a fát és gyümölcsöt egyaránt pusztító rovar és féreg ellen irányuljon.

Több hírneves pomológus szakértő tanácsai nyomán sikerült a gyümölcsfa-permetezéshez szükséges alkotórészek birtokába jutnom.

Ezeket az előírt módozat szerint összeállítván, vegyileg megvizsgáltattam és

„Tanaron“ (gyümölcsfa-permetező szer)

néven hozom forgalomba, egyidejűleg a szabadalom elnyerése céljából S. 754. szám alatt a bejelentést megtettem. Ugy az összeállítás, de különösen a vegyi vizsgálat kitünő eredménye azon határozott kijelentésre bátorítanak, miszerint a „Tanaron“ egyike a legjobb gyümölcsféreg irtó szereknek, feltétlenül biztos eredménnyel jár és nincs semmi káros hatással sem a fa, sem pedig annak gyümölcsére.

Egy doboz ára 60 kr.

Ehez szükséges fecskendő darabja 1 forint.

(170.) Tisztelettel.

Sugár Manó

gyártelep:

SZABADKA, I. kör, Beresényi-utca 351. saját ház.

Számos elismerő- és köszönő-levelek közül kiemeljük:

Beretvás Pál szálloda- és szőlőtulajdonos
Kecskeméten. Hordós Ferencz szőlőtulajdonos
B.-Füred. Simonfy Jakab földbirtokos
Pa. Tornósy Lőb. Fischer Vilmos kereskedő
Császártöltés. Wass Ádám vendéglős és szőlőtulajdonos
Szabadkán. Medveczky György I. jegyző
R.-Palota. Ferenczy gyógyszerész
Petrovác. Braun Károly birtokos
Eger. Dr. Klein Adolf osztályorvos
Szabadkán. Baereich Sándor altábornagy
Nagy-Écs. Soos Elemér ezredes
Péczel.

KASSANTAL

aranyozó-üzlete
Kolozsavart, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyben készít új képereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott batorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb esztétikus arannyal.

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszítleteket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

KIS KÉZI VETŐGÉP EGÉSZ
UJAN IGEN OLCSON ELADÓ.
SZÍM A KIADODAN.

(XXX)

„FÖLDBIRTOKOS MAGYARORSZÁG“

(91.)

kiadóhivatala

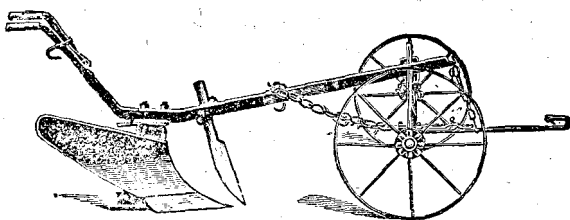
BUDAPEST, VIII. Üllői-út 6. szám

által mindennemű jelzálogkölcsonök
— a legújabb módozatok szerint —
teljes sikerrel gyorsan eszközöltetnek.

Ajánlatokkal, prospectusokkal, felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Egy és többvasu egytetemes

ACZÉLEKÉIM és TALAJMIVELŐ

eszközeim olcsó ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetüknel fogva ország-szerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek. Minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaközönység figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálók.

Bächer Rudolf

es. és kir. kizárólagos ekegyára Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Magyarországi vezérképviselő:

1898. Eperjesen,
állami arany érem.

S z ü c s Z s i g m o n d.

Az „UNICUM-DRILL“

egytetemes sorbavetőgép sokoldalú használhatóságánál, czélszerű és egyszerű szerkezeténél fogva egész Európában a legjobb hírnévnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, minél fogva az összes eddigi vetőgépek között az első helyet foglalja el.

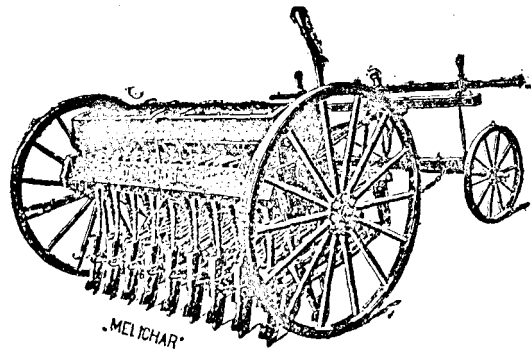
Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

MELICHAR FERENCZ

(26.)

es. és kir. szabad. kizárólagos vetőgépgyára

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

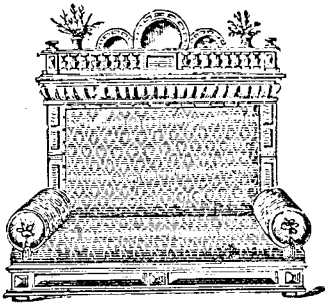
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőségeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(138.)

Diszokmány, állami érem, ezüst és aranyérem — Páris, London Berlin, Budapest, Bordeaux, Graz, Danzig, Prága, Triest, Baden, N.-Szeben, S.-Szt.-György stb. kiállításokon.

Eredeti természetiszta

ERDÉLYI HEGYIBOROK

TEUTSCH B. JÓZSEF

pinceszéből SEGESVÁRTT (Erdélyben).

Fehér és vörös peccsénye, csemege és asztali borok Nagy- és Kis-Küküllő-menti és Marosmenti asztali bor, Törökhegybeli, Steiniger, Leányka-szőlő, Küküllőmenti virág, Rizling, Tramini, Muskotály, Házijelzék (Nagyküküllő-menti szemelt), Sauvignon, Semillon, fehér és vörös aszu, Carbenet, Hazai piros, Erdélyi pezsgő.

Eredeti töltésben és tisztán kezelve kapható.

(168)

S-Szent-Györgyön:

GYÁRFÁS ÁRPÁD

FÜSZER- és CSEMEGEKERESKEDŐ,
EGYEDÜLI HELYI BIZOMÁNYI RAKTÁROSNÁL.

Köszönetnyilvánítás.

Ő fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalpallal bélelt cipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznel s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonzcipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor úr!

Az asbestbetéti cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én.

tisztelő hive

VEKERLE SÁNDOR.

Óvakodjunk a hamisításoktól,

Óvjuk lábainkat az izzadástól, melegtől és megfűléstől.

Nines többé lábfájás!

Sem tyükszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés,
sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságú 1 írt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közhadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22 500 pár szállított.

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladókna megfelelő árendedmény.

Kapható kizárólag az

ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR

BETÉTI TÁRSASÁGNÁL,

Budapest, VI. Sziv-utca 18. szám.

(167.)

KUT SZIVATTYUK és ÉPÍTÉSI SZIVATTYUK!

Kolozsvári vízvezeték- és csatornázási vállalat

Bányai K. és Társai bejegyzett czég.

Iroda, műhelyek- és raktárak:

KOLOZSVÁR, főtér 18. szám. Telefon 324. szám.

Elvállunk egy helyben, mint vidéken is, magánházakban, uradalmak és kastélyokban a legújabb modern kivitelben, a legmesszebb menő műszaki berendezéseket, bármily nagyságban, valamint a régebben berendezetteknek a mai korszerű átalakítását és javítását teljes garantizálás mellett a legolcsóbb áron.

Létesítünk fürdő-telepeket, egészségügyi berendezéseket a legújabb találmányok szerint, klosetteket fűtés és világítási készüléket, melegvíztelepeket, vizkutatásokat, furatásokat és alagsóvezetékeket a saját rendszerünk szerint.

Készítünk tűzoltó fecskendőket, felszereléseket, szivattyukat, házi és kerti fecskendőket minden alakban és nagyságban.

A legelsőrangú gyárakkal levő előnyös összeköttetések folytán a legjutányosabb árak mellett vállalkozunk és szállítunk.

Költségvetés és tervezeteket díjmentesen készítünk egy a helyi mint a vidéki t megbízóinknak.

Kérve kiterjedt vállalatunknak pártfogását és becses megrendelését is.

Kolozsvári vízvezeték és csatornázási vállalat

Bányai K. és társai

Kolozsvár. főtér 18. sz. Telefon 324. szám.

(143.)

TÜZOLTÓ FECSKENDŐK és FELSZERELÉSEK!

Eladó szőlő-oltványok

(115.)

és kitűnő

asztali **Ó-** és **Új** hegyi borok

nagy mennyiségben.

Gyökerez oltványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztályu, II-od osztályu 60 frt. Sima zöld oltvány ugyanezen fajokból ezre 80 frt első oszt., II-od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanyba vannak oltva, kapható nagy mennyiségű Othelló sima vessző ezre I. oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt. Megrendeléseket elfogad:

Sándor József Bihar-Diószegen.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos

Kolozsvárt, Belközép-u. 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

Pontos és szolid munka

(162.)

Májér Mihály.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a a beltorda-utcai róm. kath. Lyceum-épületben levő

kárpitos butorraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyancsak egyes butordarabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matraczókat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és utányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyembe készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összecsesukható ágybetéttel — divánok és fautelek s a legújabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmébe ajánlva s pártfogásukat kérve, vagyok

(119.)

tisztelettel MAYER GÉZA műkárpitos és butorraktáros.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb bútor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8—10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak 1897. évi 49851. sz. magas rendelete folytán ez évi november 15-én a közegészségügyi hatóság által kibocsátott felszólításra való **figyelemztetéssel** felhívjuk az **összes nyilvános helyiségek**, nevezetesen: Irodák, kereskedések, fürdők, szállodák, vendéglők, kávéházak, pálinkamérések, magánhivatalok, iskolák, kisdóvók, kórházak, egyesületek tulajdonosait, illetve igazgatóit, hogy a **tüdőgümőkór** és sok egyéb **betegségek** tovább fertőzése ellen a védekezés főképp abban áll, hogy a **tüdővésztes beteg** beszáradt és **szétporlott köpöte megsemmisítették**, hogy az a levegőbe, melyet mások beszívznak, az élelmi és élvezeti cikkekre, melyek közfogyasztásra szánvák, valamint a közhasználatban levő tárgyakra ne jusson.

Ezen célra egyesegyedül és kizárólag a valódi amerikai „Dustless” poroló anyag készült, mely: megsemmisíti a port és meggátolja a bakterium továbbterjedését.

Tisztítja a levegőt!

Főlösségessé teszi az öntözést, surolást és kefélést!

Beeresztéseket elfogad és eszközöl úgy helyben mint vidéken a **Dustless Floor Dressing Co.**

HYGIEIA pormentesítő vállalat erdélyrészi vezérképviseletége Kolozsvárt.

DIETRICHSTEIN J.

Mátyás király-utca (Trandafir-ház.) Telefon 395.

Vidéki képviselők kerestetnek.

!Óvakodjunk utánzatoktól!

ÓVÁSI

A **Dustless Floor Dressing Co.** Képviseletének
Hygieia pormentesítő vállalat

Kolozsvárt.

Ugy az önök tájékoztatására, valamint rendelő

közönségük és vevőik érdekében indítatva érezzük magunkat kinyilatkoztatni, miszerint az United States of North Amerika területén senkinek sincs megengedve az általunk törvényesen védett „Dustless” nevet használni.

Az Egyesült Államokban ennél fogva eléggé védve vagyunk utánzatoknak ezen a néven való terjesztése ellen. Nálunk meg kell elégedniök az utánzóknak az al, — hogy anyagukat hasonló hangzású nevek alatt mint; Dustlos, Dustproof, Dustkiller stb. adják el.

Vevőink bizonyára rövid idő múltán megtalálják a különbséget a valódi és utánzat közt.

Felhatalmazzuk ezen nyilatkozatunkat tetszésük szerint nyilvánosságra hozni

Tisztelettel

Dustless Floor Dressing Co.

A. Wellisch, A. Leopold.

(79.)

Magas és törpe

Rózsafák,

kitünő edzett példányokban a legháladosabban virágzó és szép fajokban kaphatók

Schultz Rezső

kertészetében

KOLOZSVÁRTT.

Nádas tulsó melléke I. Virág-sarnok Unio-utca 2.

(159.)

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Siemens és Halske

(161.)

részvénytársaság

villamvilágítási és erőátviteli gyárai

BUDAPESTEN.

Készítenek: Villamos világítási és erőátviteli központi telepeket városok, malmok, gyárak és magánosok részére. Villamos világítási és villamos erőátviteli berendezéseket, villamos bányászati berendezéseket, vasuti váltóbiztosító, távbeszélő és elektrolitikai berendezéseket, elektromotorikus kapcsolásokat szerszám-gepekhez. Kábeleket távirászat, telefon és világítási csélokra 1000 mm² rézkeresztmetszetig. Különbeféle elektromos és kombi-nált világító testeket.

Gyárak: V., Váczi-ut 54. Irodák: VIII. Kerepesi-ut 21.

Költségvetések és ajánlatok készséggel és díjtalanul szolgáltatnak.

Zenekedvelők figyelmébe!

Amerika bámulatos technicali találmánnyal lepte meg újra a világot. És a zenekedvelők páratlan lelkesedéssel ostromolják az összes európai államokban és kerületekben elhelyezett **GUITAR-ZITERA** társaságot. A Zitera hangjegyei már magukban foglalják a gyakorlati oktatást is annyira, hogy teljes zeneismeret nélküli egyének is egyszeri magyarázat után képesek lejátszani minden darabot.

Magyarországi, illetve Budapesti székházunk jóváhagyásából a midőn szerencsés lehettem itt helyben Kolozsvárt egész Erdélyre kiterjedőleg Zitera termemet berendezni,

felkérem a n. é. közönség szives érdeklődését. — Raktáromon több száz Zitera áll a n. é. közönség rendelkezésére és a bámulatos olcsó áráktól eltekintve, egyszersmint termemet a kor igényeinek teljesen megfelelőleg ingyen oktatásra is berendeztem.

Egy Zitera ára 13 frt. Részletfizetésre 16 frt.

Egy évig a tollunk vett ziterákat ingyen hangoljuk.

Kiváló tisztelettel **MENZENHAUER** és **SCHMIDT**,

(160.)

Kolozsvárt, Belmagyar-utca 25. szám.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az **Adriance**, Platt és Co.

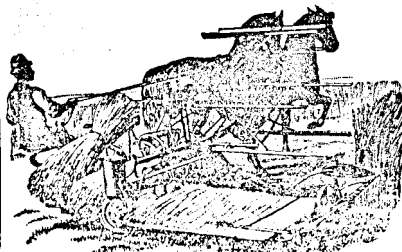
new-yorki gyár világhírű „**Adriance**”

kéveköto-, marokrakó-, arató- és fűkaszaló-gepeinek

magyarországi kizárólagos képviselete

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** legjutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „**Üzleti Értesítő**”-jét bárkinak ingyen és bérmentve megküldi.

A **V. Vermorel-féle** villefranchei gyár világhírű

„**Éclair**”

peronospora-fecskendőinek

(32.)

